

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗ ΔΙΑΥΓΕΙΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Α 2/2022

(άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. αα' του ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 8^η Φεβρουαρίου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι δύο (2022), ημέρα Τρίτη και ώρα 11:00 π.μ. και επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κορνά Τράκα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (εφεξής και Αρχή) σε έκτακτη συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

Πρόεδρος: Γεώργιος Καταπόδης

Αντιπρόεδρος: Αδάμ Καραγλάνης

Μέλη: Ερωφίλη Χριστοβασίλη

Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Βασιλική Σκαρτσούνη (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αικατερίνη Αλτιπαρμάκη, Δ.Ε. Διοικητικών Γραμματέων.

Εισηγήτριες: Ελένη Σταθοπούλου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. - Ελένη Γούναρη, Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, παρέστησαν, οι εισηγήτριες, Ελένη Σταθοπούλου (μέσω τηλεδιάσκεψης) και Ελένη Γούναρη, η Αν. Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων, Χριστίνα Καξιρή, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, Μίνα Καλογρίδου, καθώς και εκπρόσωπος (μέσω τηλεδιάσκεψης) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, οι οποίοι αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα: Διατύπωση γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (αα) του ν. 4013/2011, επί προτεινόμενων διατάξεων σχεδίου νόμου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

*****

Με το από 18.01.2022 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων (αρ. πρωτ. εισερχομένου ΕΑΑΔΗΣΥ 241/19.01.2022), διαβιβάσθηκε στην Αρχή σχέδιο νόμου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και διατυπώθηκε αίτημα περί παροχής γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. αα' του ν. 4013/2011.

Ι. Οι υπό εξέταση διατάξεις έχουν ως εξής :

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 25

Τροποποίηση άρθρου 176 του ν. 3669/2008 – Σύσταση Διοικητικής Αρχής Γεφυρών

Μετά την παρ. 1α του άρθρου 176 του κ.ν. 3669/2008 (Α' 116), , προστίθεται νέα παράγραφος 1β ως εξής:

«1β. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίνεται Κανονισμός, που διέπει τις διαδικασίες για την επιθεώρηση και τη συντήρηση των γεφυρών της χώρας, με άνοιγμα μήκους άνω των 6,00 μέτρων. Στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών συνιστάται, ως όργανό του, Διοικητική Αρχή Γεφυρών, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και η οποία είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της τήρησης των διαδικασιών του ως άνω Κανονισμού και της συμμόρφωσης των αρμόδιων Φορέων με αυτόν.»

Άρθρο 26

Τροποποίηση υποπαρ. Δ9 παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4336/2015 – Καθορισμός ημερών μετακίνησης εκτός έδρας υπαλλήλων της Γ.Δ.Α.Ε.Φ.Κ., Δ.Α.Ε.Φ.Κ. και Τ.Α.Ε.Φ.Κ.

[.....]

Άρθρο 27

Παραχώρηση δημοσίου ακινήτου για εργοταξιακό χώρο του έργου Ζεύξη Ρίου- Αντιρρίου

[.....]

Άρθρο 28

Τροποποίηση του άρθρου 2 του ν. 4388/2016 – Καθορισμός Δικαιούχων Ενιαίας Κάρτας για διέλευση ΑμεΑ

[.....]

Άρθρο 29

**Τροποποίηση του άρθρου 212 του ν. 4782/2021 – Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης
ετήσιου τέλους χρήσης για κυκλοφοριακές συνδέσεις**

[.....]

Άρθρο 30

**Τροποποίηση του άρθρου 1 του ν. 4412/2016 – Εξαιρέσεις για την ανάθεση συμβάσεων του
Αναπτυξιακού Προγράμματος Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας**

Στο άρθρο 1 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται παρ. 8 ως εξής:

8. Για την ανάθεση Συμβάσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας του ν. 4799/2021 (Α' 78) που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου:

α) δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 14, του άρθρου 44, του άρθρου 68, της παρ. 5 του άρθρου 118, της παρ. 3 του άρθρου 123, των παρ. 7 έως και 12 του άρθρου 221, του άρθρου 221Α, της παρ. 7 του άρθρου 282, του άρθρου 298, καθώς και του άρθρου 316 του παρόντος,

β) δύναται, με τη διακήρυξη, να εισάγονται παρεκκλίσεις από τις διατάξεις των εδαφίων δ', ε' και στ' της παρ. 2 του άρθρου 19, των παρ. 7 και 8 του άρθρου 45, των άρθρων 49 έως και 53, της παρ. 5 του άρθρου 57, των παρ. 3 και 4 του άρθρου 90, των περ. ζ) και η) της παρ. 1 του άρθρου 91, των άρθρων 92 έως και 100, των άρθρων 103 έως και 105, των παρ. 6 και 7 του άρθρου 106, των άρθρων 124 και 126, του άρθρου 281, του άρθρου 315, καθώς και της παρ. 7 του άρθρου 317 του παρόντος.

Άρθρο 31

**Τροποποίηση του άρθρου 128 του ν. 4412/2016 – Αναλογική εφαρμογή διατάξεων για το
Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ. Α.Ε.**

Στο άρθρο 128 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται παρ. 6 ως εξής:

«6. Οι παρ. 1 και 4 δύναται να εφαρμόζονται αναλογικά και με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 377 και των παρ. 4 και 6 του άρθρου 8 του ν. 3986/2011 (Α' 152), από το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. για την εκπλήρωση των σκοπών του άρθρου 5B του ν. 3986/2011 (Α' 152).».

Άρθρο 32

**Τροποποίηση του άρθρου 136Α του ν. 4412/2016 – Προσόντα Διαπιστευμένων Ελεγκτών
Μηχανικών και λοιπά θέματα**

Η παρ. 4 του άρθρου 136Α του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 58 του ν. 4782/2021, συμπληρώνεται με δύο τελευταία εδάφια και διαμορφώνεται ως εξής αφότου ίσχυσε:

«4. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου ελεγκτών μηχανικών, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Με την ως άνω απόφαση ρυθμίζονται ιδίως οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συναρτώνται με τα προσόντα των ιδιωτών Ελεγκτών Μηχανικών, την μορφή του Μητρώου Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών, το οποίο θα καταρτίζεται και θα τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε. σχετικά με τον καθορισμό των κλάδων ειδικοτήτων των Ελεγκτών Μηχανικών και την διαμόρφωση και ανάπτυξη των

αντιστοίχων Τμημάτων του Μητρώου, τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε. σχετικά με τον έλεγχο των προσόντων των ενδιαφερομένων, καθώς και την δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής σε περίπτωση απόρριψης αίτησης εγγραφής τους στον Μητρώο.

Επίσης με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με την μορφή και το περιεχόμενο της απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία θα δηλώνεται η πρόθεσή της να αναθέσει την επίβλεψη ορισμένου έργου σε διαπιστευμένο Ελεγκτή Μηχανικό, την διαδικασία επιλογής του Ελεγκτή Μηχανικού, την διαδικασία σύναψης της σύμβασης του Ελεγκτή Μηχανικού με την αναθέτουσα αρχή και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα του Ελεγκτή Μηχανικού και την αντιμετώπιση τυχόν παράβασης των υποχρεώσεων του και εν γένει ευθύνης του έναντι του Κυρίου του Έργου, τις εξουσίες εποπτείας του Κυρίου του Έργου επί του Ελεγκτή Μηχανικού, τον υπολογισμό της αμοιβής του, τις εγγυήσεις αμεροληψίας του Ελεγκτή Μηχανικού και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του με τον ανάδοχο, τους λόγους που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάστασή του Ελεγκτή Μηχανικού κατά την διάρκεια εκτέλεσης του έργου, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από Ελεγκτή Μηχανικό.

Άρθρο 33

Τροποποίηση του άρθρου 150 του ν. 4412/2016 – Δυνατότητα αναπροσαρμογής επιτοκίου για προκαταβολή σύμβασης

Η παρ. 1 του άρθρου 150 του Ν 4412/2016 (Α' 147) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με ποσοστό επιτοκίου που ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες, εφόσον δε προκύπτει αρνητικό επιτόκιο τούτο θεωρείται ως μηδενικό. Κατ'εξαίρεση της διάταξης του δευτέρου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 72, το επιτόκιο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.»

Άρθρο 34

Τροποποίηση του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 – Συντελεστές Αναθεώρησης Έργων

Στην παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 προστίθενται τελευταία εδάφια και διαμορφώνεται ως εξής:

23. Κατ'εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1).

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

Αντί εφαρμογής του ανωτέρου εδαφίου και εφόσον διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ότι η ως άνω μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης αφορά αποκλειστικά σε τιμές υλικών, ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών μπορεί, μέχρι την έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων των παρ. 5 και 6 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016 και την ενεργοποίηση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών, να καθορίζει με απόφασή του μεμονωμένα συντελεστές αναθεώρησης τιμών υλικών που χρησιμοποιούνται σε έργα.

Οι συντελεστές αυτοί καθορίζονται ανεξάρτητα από τα συμβατικά κονδύλια, στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν, αλλά και από τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Τα υλικά όμως για τα οποία καθορίστηκαν συντελεστές αναθεώρησης με βάση την παρούσα δεν υπολογίζονται κατά την εφαρμογή των συντελεστών αναθεώρησης του παρόντος άρθρου ή του προηγούμενου εδαφίου.

Ο συντελεστής αναθεώρησης της αξίας κάθε υλικού καθορίζεται μετά από εισήγηση της υπηρεσίας και προκύπτει από την μεταβολή της τιμής του υλικού μεταξύ του τριμήνου δημοπράτησης και του τριμήνου ενσωμάτωσής του στο έργο. Η αναθεώρηση θα εφαρμόζεται κατά το τρίμηνο ενσωμάτωσης στις ποσότητες των υλικών που επιμετρήθηκαν, όπως προβλέπεται, και περιλήφθηκαν νομίμως στον αντίστοιχο λογαριασμό.

Το ποσό και της παρούσας αναθεώρησης καταβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 15 του παρόντος άρθρου από τις πιστώσεις του έργου, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών.

Άρθρο 35

Τροποποίηση του άρθρου 183Α του ν. 4412/2016 – Προσόντα Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών και λοιπά θέματα

Η παρ. 4 του άρθρου 183Α του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 90 του ν. 4782/2021, συμπληρώνεται με δύο τελευταία εδάφια και διαμορφώνεται ως εξής αφότου ίσχυσε:

4. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου «ελεγκτών μηχανικών», καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Με την ως άνω απόφαση ρυθμίζονται ιδίως οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συναρτώνται με τα προσόντα των ιδιωτών Ελεγκτών Μηχανικών, την μορφή του Μητρώου Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών, το οποίο θα καταρτίζεται και θα τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε. σχετικά με τον καθορισμό των κλάδων ειδικοτήτων των Ελεγκτών Μηχανικών και την διαμόρφωση και ανάπτυξη των αντιστοιχών Τμημάτων του Μητρώου, τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε. σχετικά με τον έλεγχο των προσόντων των ενδιαφερομένων, καθώς και την δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής σε περίπτωση απόρριψης αίτησης εγγραφής τους στον Μητρώο.

Επίσης με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με την μορφή και το περιεχόμενο της απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία θα δηλώνεται η πρόθεσή της να αναθέσει την επίβλεψη ορισμένης μελέτης σε διαπιστευμένο Ελεγκτή Μηχανικό, την διαδικασία επιλογής του Ελεγκτή Μηχανικού, την διαδικασία σύναψης της σύμβασης του Ελεγκτή Μηχανικού με την αναθέτουσα αρχή και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα του Ελεγκτή Μηχανικού και την αντιμετώπιση

τυχόν παράβασης των υποχρεώσεών του και εν γένει ευθύνης του έναντι του Εργοδότη, τις εξουσίες εποπτείας του Εργοδότη επί του Ελεγκτή Μηχανικού, τον υπολογισμό της αμοιβής του, τις εγγυήσεις αμεροληψίας του Ελεγκτή Μηχανικού και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του με τον ανάδοχο, τους λόγους που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάστασή του Ελεγκτή Μηχανικού κατά την διάρκεια εκτέλεσης του έργου, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από Ελεγκτή Μηχανικό.

Άρθρο 36

Τροποποίηση του άρθρου 140 του ν. 4782/2021 – Παραλαβή έργων

Στο άρθρο 140 του ν. 4782/2021 τροποποιείται η παρ. 5 αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«5. α. Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 74, 76 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021. Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημερομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους».

β. Οι διατάξεις του άρθρου 86 για την παραλαβή των έργων σε ένα στάδιο (ενιαία ποσοτική και ποιοτική παραλαβή) εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που κατά την έναρξη εφαρμογής του ως άνω άρθρου δεν έχει ακόμη εκδοθεί βεβαίωση περάτωσης εργασιών. Στην περίπτωση αυτή για την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 82 του παρόντος και στην συνέχεια η παραλαβή διενεργείται με την ισχύουσα διαδικασία του άρθρου 86. Εάν κατά την έναρξη εφαρμογής του άρθρου 86 έχει ήδη εκδοθεί βεβαίωση περάτωσης εργασιών με τις προϊσχύσασες διατάξεις του άρθρου 168 του ν. 4412/2016, τότε ακολουθείται η διαδικασία προσωρινής παραλαβής κατά το προϊσχύσαν (και ήδη καταργηθέν) άρθρο 170 του ν. 4412/2016 και οριστικής παραλαβής κατά τις προϊσχύσασες διατάξεις του άρθρου 172 του ν. 4412/2016.»

Άρθρο 37

Τροποποίηση του άρθρου 142 του ν. 4782/2021 –Διευκρινίσεις επί διαγωνιστικών διαδικασιών και δικαιολογητικών κατακύρωσης

Στην παρ. 2 και παρ. 3 του άρθρου 142 του ν. 4782/2021 προστίθεται τελευταίο εδάφιο και διαμορφώνονται ως εξής:

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 (Α' 147), 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α' της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι διατάξεις του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, με τις οποίες τροποποιήθηκε το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνουν και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο δημοσίευσης του ν. 4782/2021 (9.3.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός και αν έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.

3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του. Οι διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4782/2021, με τις οποίες τροποποιήθηκε το άρθρο 103 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνουν και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος τους (1^η.6.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός και αν έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.

Άρθρο 38

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

- α) η παρ. 6 του άρθρου 37 του ν. 4757/2020 (Α' 240) και
- β) η περ. 6 της παρ. 7 του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 (Α' 147).

II. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. α' του ν. 4013/2011: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: αα) Η Αρχή γνωμοδοτεί επί των διατάξεων σχεδίων νόμων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις πριν από την κατάθεση τους στη Βουλή. Αν ο αρμόδιος Υπουργός διαφωνεί με τη γνώμη της Αρχής, η Αρχή δύναται να συγκαλεί συσκέψεις, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της και εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων με σκοπό την ανταλλαγή και σύγκλιση των απόψεων. Στις εν λόγω συσκέψεις η Αρχή και κάθε συναρμόδιος Υπουργός μπορούν να ζητούν τη συμμετοχή ανεξάρτητων τρίτων, ειδικών σε θέματα δημοσίων συμβάσεων. Οι συσκέψεις αυτές πραγματοποιούνται σε διάστημα δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση της πρόσκλησης της Αρχής στους συμμετέχοντες. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη συνέχιση της διαδικασίας ψήφισης του σχεδίου νόμου. Αν δεν αρθεί η διαφωνία μεταξύ του αρμόδιου Υπουργού και της Αρχής, στη γνώμη της Αρχής προσαρτάται έκθεση του Υπουργού στην οποία περιλαμβάνεται και ειδική αιτιολόγηση κάθε απόκλισης από το περιεχόμενο της γνώμης. Τα εν λόγω έγγραφα συνοδεύουν τα σχέδια νόμων κατά την κατάθεση τους στη Βουλή και αναρτώνται με επιμέλεια της Αρχής στην ιστοσελίδα της. Σε περίπτωση απόκλισης του σχεδίου νόμου από τη γνώμη της Αρχής, η αρμόδια επιτροπή της Βουλής δύναται να καλεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, σε ακρόαση τον Πρόεδρο της Αρχής. [...] Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου.»

Στο βαθμό που οι ανωτέρω αναφερόμενες νομοθετικές διατάξεις, περιλαμβάνουν ρυθμίσεις που αφορούν σε ζητήματα δημοσίων συμβάσεων, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή γνώμης κατά τα ανωτέρω.

III. Συναφείς διατάξεις

1. Το σύνολο των διατάξεων του ν. **4412/2016** και, ειδικότερα :

- **Το άρθρο 1** «Αντικείμενο – Πεδίο Εφαρμογής», το οποίο έχει ως εξής :

«1. Οι διατάξεις του παρόντος αποτελούν προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις: α) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (L94), όπως διορθώθηκε (L135/24.5.2016), β) της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων, που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση Οδηγίας 2004/17/ΕΚ και γ) της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 και της 92/13/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992, όπως

τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 και τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ.

2. Ο παρών νόμος θεσπίζει κανόνες: α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221), β) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 2 και 222 έως 338), γ) για τη διακυβέρνηση, οι οποίοι εφαρμόζονται, σύμφωνα με το Βιβλίο ΙΙΙ (άρθρα 339 έως 344), από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς και δ) για την έννομη προστασία κατά τη σύναψη συμβάσεων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙV (άρθρα 345 έως 374). Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7, σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 116 έως 128 εφαρμόζονται αποκλειστικά στις συμβάσεις των περιπτώσεων α' της παραγράφου 2 με εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων του άρθρου 5. Οι διατάξεις των άρθρων 326 έως 333 εφαρμόζονται αποκλειστικά στις συμβάσεις των περιπτώσεων β' της παραγράφου 2 με εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων του άρθρου 235.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 134 έως 181 εφαρμόζονται στην εκτέλεση συμβάσεων έργων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2, συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι (άρθρα 129 έως 133) και του Μέρους Β' του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 335 έως 338).

5. Οι διατάξεις των άρθρων 182 έως 199 εφαρμόζονται στην εκτέλεση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2, συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι (άρθρα 129 έως 133) και του Μέρους Β' του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 335 έως 338).

6. Οι διατάξεις των άρθρων 200 έως 220 εφαρμόζονται στην εκτέλεση συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2, συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β' του Βιβλίου Ι (άρθρα 129 έως 133) και του Μέρους Β' του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 335 έως 338).

7. Κατά τη σύναψη συμβάσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2, που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.), σύμφωνα με το ν. 3389/2005 (Α' 232) δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 2, της παραγράφου 7 του άρθρου 4, των εδαφίων β' και γ' της παραγράφου 7 του άρθρου 6, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 14, των εδαφίων δ', ε' και στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 19, της παραγράφου 10 του άρθρου 39, του άρθρου 44, των παραγράφων 6 έως 8 του άρθρου 45, τα άρθρα 49 έως 53, των παραγράφων 7 έως 9 του άρθρου 54, της παρ. 5 του άρθρου 57, των άρθρων 68, 72, 76 και 77, των στοιχείων ε' έως στ' της παραγράφου 2 και των παραγράφων 4, 5, 6 και 11 έως 16 του άρθρου 86, των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 87, της παραγράφου 6 του άρθρου 88, των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 90, των στοιχείων α', ζ' και η' της παραγράφου 1 του άρθρου 91, των άρθρων 92 έως 100, 103 έως 105, των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 106, των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 118, της παραγράφου 3 του άρθρου 123, των άρθρων 124 έως 126, 129, της παραγράφου 2 του άρθρου 133, των άρθρων 134 έως 220, των παραγράφων 8 έως 11 του άρθρου 221, του άρθρου 281, της παραγράφου 7 του άρθρου 282, των άρθρων 298 και 302, της παραγράφου 7 του άρθρου 313, των άρθρων 315 και 316, της παραγράφου 7 του άρθρου 317, καθώς και

του άρθρου 334. Κατά τη σύναψη των συμβάσεων αυτών εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του ν. 3389/2005.»

- **Το άρθρο 14** «Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης (άρθρο 14 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», το οποίο έχει ως εξής :

«1. Το παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) εφαρμόζεται μόνο σε δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που εμπίπτουν στους κωδικούς CPV 73000000-2 έως 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 και 73430000-5, εφόσον πληρούνται αμφότερες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) τα προϊόντα ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ίδια χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της και

β) η παροχή της υπηρεσίας αμείβεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή.

2. Πριν τη σύναψη συμβάσεων υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, για το χαρακτηρισμό του είδους της σύμβασης ως ερευνητικού έργου, απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της ΕΚΑΑ της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 41 για τις συμβάσεις άνω των ορίων, ενώ για τις συμβάσεις κάτω των ορίων απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής.

3. Για την υλοποίηση ερευνητικών και αναπτυξιακών έργων που διαχειρίζονται οι ειδικοί λογαριασμοί κονδυλίων έρευνας των ΑΕΙ, των Ερευνητικών Κέντρων και της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), καθώς και για τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων που διενεργούν οι ΕΚΑΑ των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 41 στον τομέα αρμοδιότητάς τους, δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 2.»

- **Το άρθρο 44** «Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών», το οποίο έχει ως εξής :

«1. Οι αναθέτουσες αρχές που κρίνουν ότι δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια ή η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, μπορούν ιδίως:

α) να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις, κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12, για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης,

β) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 και

γ) να υποστηρίζονται από την ΕΚΑΑ της παρ. 1α του άρθρου 41 στο πλαίσιο της άσκησης από αυτήν επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών.

2. [Καταργείται]

3. Η αναθέτουσα αρχή ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον κύριο του έργου. Αν στην προγραμματική σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον κύριο του έργου έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως τη λήξη της σύμβασης. Τα αποφαινόμενα όργανα καθορίζονται με την προγραμματική σύμβαση.»

- **Η περ. β' της παρ. 7 του άρθρου 53** «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη», η οποία έχει ως εξής :

«β) Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής και ύστερα από γνώμη του Τμήματος

Κατασκευών του Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, μπορεί να προστίθενται στη διακήρυξη επιπλέον όροι, που αφορούν την τεχνική και οικονομική ικανότητα όταν τούτο ενδείκνυται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του προς ανάθεση έργου.»

- Το άρθρο 68 «Διαβούλευση επί των δημοσιευμένων εγγράφων σύμβασης έργων», το οποίο έχει ως εξής :

«1. Ειδικά στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων έργων, με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ορίζεται, ότι προσκαλούνται οι κατά τον παρόντα νόμο και τα έγγραφα της σύμβασης δυνάμενοι να λάβουν μέρος στη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης οικονομικοί φορείς, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να προβεί σε παρουσίαση του προς ανάθεση έργου και σε σχετική διαβούλευση με τους παριστάμενους οικονομικούς φορείς, σε καθορισμένο από την αναθέτουσα αρχή τόπο, ημερομηνία και ώρα, τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες πριν τη λήξη της προθεσμίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής.

2. Εντός δέκα (10) ημερών από την ως άνω παρουσίαση, κάθε ενδιαφερόμενος, μπορεί να υποβάλει τεύχος παρατηρήσεων για το έργο, την τεχνική μελέτη και τα τεύχη δημοπράτησης, οικονομικά και συμβατικά. Με το τεύχος παρατηρήσεων θα σχολιάζεται η ορθότητα της λύσης, το εφικτό της κατασκευής και θα επισημαίνονται σφάλματα των όρων των εγγράφων της σύμβασης. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στην ως άνω παρουσίαση και η υποβολή του τεύχους παρατηρήσεων είναι προαιρετικές, δεν συνεπάγονται την υποχρέωση υποβολής προσφοράς και δεν συνιστούν κώλυμα για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία.

3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και τα τεύχη παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν και προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες:

α) εφόσον διαπιστωθεί η έλλειψη παρατηρήσεων ή εκτιμηθούν ως μη ορθές οι υποβληθείσες παρατηρήσεις, συνεχίζει τη διαδικασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης ή

β) εφόσον διαπιστωθεί η ύπαρξη επουσιωδών σφαλμάτων ή ελλείψεων στα έγγραφα της σύμβασης εκδίδει τεύχος τροποποιήσεων/διορθώσεων της διακήρυξης ή και των λοιπών εγγράφων της σύμβασης, εντός πέντε (5) ημερών από τη λήξη της ημερομηνίας υποβολής των τευχών παρατηρήσεων από τους οικονομικούς φορείς. Στο τεύχος αυτό περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες επουσιώδεις τροποποιήσεις/διορθώσεις. Το τεύχος κοινοποιείται, με απόδειξη, σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν τα έγγραφα της σύμβασης, και αναρτάται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής. Στο ως άνω τεύχος μπορεί να προβλέπεται η διεξαγωγή της δημοπρασίας σε μεταγενέστερη ημερομηνία με τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας κατά τις διατάξεις των άρθρων 22, 27 έως 32, 37, και 121, οι προθεσμίες των οποίων ανέρχονται κατ' ελάχιστον στο ένα τρίτο (1/3) ή

γ) εφόσον διαπιστωθεί η ύπαρξη ουσιωδών σφαλμάτων ή ελλείψεων σε οποιοδήποτε στοιχείο των εγγράφων της σύμβασης, ανακαλεί τη διακήρυξη του διαγωνισμού. Στη συνέχεια, προβαίνει σε νέα διαδικασία σύναψης της σύμβασης έργου, διορθώνοντας τα σχετικά σφάλματα και ελλείψεις.

4. Το τεύχος τροποποιήσεων συγκαταλέγεται στα έγγραφα της σύμβασης και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύμβασης μετά την υπογραφή της. Αντίθετα, τα υποβληθέντα από τους οικονομικούς φορείς τεύχη παρατηρήσεων δεν αποτελούν συμβατικά στοιχεία και δεν χρησιμοποιούνται για ερμηνεία της σύμβασης.

5. [Καταργήθηκε]»

- Η παρ. 5 του άρθρου 118 «Απευθείας ανάθεση», η οποία έχει ως εξής :

«5. Σύμφωνα με το παρόν άρθρο, μπορούν να ανατεθούν από κάθε αναθέτουσα αρχή κατ' έτος, μία ή περισσότερες συμβάσεις, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' έτος, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση του ορίου του προηγούμενου εδαφίου είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.»

- Η παρ. 3 του άρθρου 123 «Προσκλήσεις προς υποψηφίους κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων - Κριτήρια επιλογής», η οποία έχει ως εξής :

«3. Ειδικά για τις κάτω των ορίων συμβάσεις του παρόντος με απόφαση του Υπουργού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να εξειδικεύονται, για ειδικές κατηγορίες έργων, καθώς και για ειδικές κατηγορίες μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών και ορίων προϋπολογισμού αυτών, οι διαδικασίες αναφορικά με τη διενέργεια των διαγωνισμών ή των αναθέσεων.»

- Το άρθρο 128 «Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη», το οποίο έχει ως εξής :

«1. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν δημόσιες συμβάσεις ή συμβάσεις παραχώρησης έργων ή συμβάσεις έργων που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), εκτιμώμενης αξίας σύμβασης ή τμήματος αυτής μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ, ιδίως για τον σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη έργων ή συμβάσεων επιτρέπεται η ανάθεση, με προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με ανάρτηση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, υπηρεσιών συμβούλων οποιασδήποτε ειδικότητας, όπως, τεχνικού, νομικού, οικονομικού συμβούλου και συμβούλου οργάνωσης, σε ημεδαπά ή αλλοδαπά, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, επί ειδικών θεμάτων, που απαιτούνται για την υλοποίηση, μελέτη και εκτέλεση των συμβάσεων αυτών, έναντι αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β', γ' και δ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την παροχή υπηρεσιών συμβούλων οποιασδήποτε ειδικότητας για θέματα που σχετίζονται με την επίβλεψη και παρακολούθηση από τεχνικής, νομικής και χρηματοοικονομικής πλευράς κατά την περίοδο λειτουργίας και συντήρησης των Συμβάσεων Παραχώρησης ή των συμβάσεων έργων που υλοποιούνται ως ΣΔΙΤ, με αξία σύμβασης μεγαλύτερης των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ. Για την ανάθεση απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

2. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν δημόσιες συμβάσεις ή συμβάσεις παραχώρησης έργων ή συμβάσεις έργων που υλοποιούνται ως ΣΔΙΤ ή μέρη αυτών και, ιδίως για τον σχεδιασμό, μελέτη, έλεγχο μελέτης, διοίκηση και επίβλεψη έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, επιτρέπεται, η ανάθεση, με προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με ανάρτηση της πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής, υπηρεσιών συμβούλων επί ειδικών θεμάτων, που απαιτούνται για την υλοποίηση και εκτέλεση των έργων αυτών έναντι συνολικής αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β', γ' και δ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Ειδικά για έργα ΣΔΙΤ που υλοποιούνται από άλλους φορείς, που δεν εποπτεύονται από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, αρμόδια για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου ορίζεται η Γενική Γραμματεία

Ιδιωτικών Επενδύσεων και ΣΔΙΤ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Για την ανάθεση απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να εφαρμόζεται η παρ. 2 και με συνολική αμοιβή μέχρι του ορίου των περ. β' και γ' του άρθρου 5 και με ανώτατο όριο το μηδέν και πέντε δέκατα (0,5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, ολικά ή μερικά, σε συγκεκριμένο έργο ή τμήμα έργου ή ομάδα έργων, που εκτελούνται από το Δημόσιο ή φορείς του δημοσίου τομέα και να ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα.

Ειδικά για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα που έχουν ενταχθεί σε Επιχειρησιακά Προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, η κοινή απόφαση του πρώτου εδαφίου εκδίδεται από τους Υπουργούς Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό.

4. Οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τις πιστώσεις του έργου. Η ανάθεση καθηκόντων συμβούλου γίνεται με σύμβαση στην οποία ορίζονται οι παρεχόμενες από τον σύμβουλο υπηρεσίες, οι όροι και προϋποθέσεις παροχής τους, η διάρκεια της σύμβασης και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμογής της.

5. Σε περιπτώσεις ειδικών ή μεγάλων έργων υποδομής ή έργων, στα οποία εφαρμόζονται μη διαδεδομένες ειδικές μέθοδοι μελέτης και κατασκευής, ιδίως σε θέματα ασφάλειας ή αντιμετώπισης και αποτροπής κινδύνου, μπορεί, με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, που λαμβάνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του τεχνικού συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου ή του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, αν στο αρμόδιο Υπουργείο δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο, να ορίζεται ως ειδικός εμπειρογνώμονας για την επίλυση συγκεκριμένου τεχνικού προβλήματος και για ολιγοήμερη απασχόληση επιστήμονας εγνωσμένου κύρους και φήμης και μεγάλης εμπειρίας σχετικής με το προς επίλυση θέμα, χωρίς να απαιτείται να είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο μελετητών. Η επιλογή του εμπειρογνώμονα επιτρέπεται να γίνει έναντι συνολικής αμοιβής μέχρι των ορίων των περ. β' και γ', κατά περίπτωση, του άρθρου 5. Η συνολική αμοιβή του εμπειρογνώμονα βαρύνει τις πιστώσεις του έργου ή της μελέτης και καθορίζεται με την απόφαση ορισμού του, επί τη βάση ημερήσιας αποζημίωσης που δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της αμοιβής επιστήμονα με υπερεικοσαετή εμπειρία, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό Προεκτιμώμενων Αμοιβών της περ. δ' της παρ. 8 του άρθρου 53.»

- Το άρθρο 136Α «Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων - Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη», το οποίο έχει ως εξής:

«1. Η επίβλεψη έργων με προεκτιμώμενη αμοιβή έως το όριο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 5, δύναται, πέραν των ορισμών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 136, να διενεργείται από διαπιστευμένους ιδιώτες, επιβλέποντες ελεγκτές μηχανικούς, ανά κατηγορία έργου.

2. Ο ορισμός του ελεγκτή μηχανικού γίνεται μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο, που πληρούν τα κριτήρια της απόφασης της παρ. 3. Ελεγκτής Μηχανικός, που κληρώθηκε για την επίβλεψη έργου δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου του έργου κατ' άρθρο 172.

3. Σε περίπτωση ορισμού ελεγκτή μηχανικού εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 5 έως 9 του άρθρου 136.

4. Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου ελεγκτών μηχανικών, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.»

- **Η παρ. 1 του άρθρου 150** «Προκαταβολές», η οποία έχει ως εξής :

«1. Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι του δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με ποσοστό επιτοκίου που ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Το επιτόκιο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.»

- **Η παρ. 23 του άρθρου 153** «Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις», η οποία έχει ως εξής :

«23. Κατ' εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον τύπο αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1). Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.»

- **Η παρ. 4 του άρθρου 183Α** «Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος, επίβλεψη και παρακολούθηση - Εξουσιοδοτικές διατάξεις», η οποία έχει ως εξής :

«4. Σε περίπτωση εφαρμογής των προβλέψεων της παρ. 3 η διευθύνουσα υπηρεσία δεν προβαίνει στον ορισμό επιβλεπόντων κατά τους ορισμούς της παρ. 2. Ο ιδιωτικός φορέας επίβλεψης έχει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις διατάξεις του παρόντος στην επίβλεψη, όταν τούτη ασκείται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.»

- **Οι παρ. 7 έως 12 του άρθρου 221** «Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων - Εξουσιοδοτική διάταξη», οι οποίες έχουν ως εξής :

«7. Στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων του παρόντος άρθρου μετέχει υποχρεωτικά ένα μέλος του Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344.

8. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής ή βάσει πλήρως αντικειμενικοποιημένων κριτηρίων, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ', με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες, που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών, οι οποίοι ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή που διενεργεί τον διαγωνισμό. Κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, τούτη δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών από το Δημόσιο, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. η' της

παρούσας είτε να προσφύγει στην διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στις εργασίες της επιτροπής μπορεί να παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκπρόσωπος των εργοληπτών, που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις. Ειδικά σε περιπτώσεις διαγωνισμών προϋπολογισμού χαμηλότερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, στις οποίες κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη μόνο βάσει τιμής, η επιτροπή διαγωνισμού δύναται να αποτελείται από υπαλλήλους της αναθέτουσας αρχής, ένας εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά τεχνικός εγγεγραμμένος στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.).

β) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής ποιότητας, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από:

αα) Τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή ή στο Δημόσιο, ως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ' της παρούσας, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών.

ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α., που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, από την περιφερειακή ένωση δήμων της έδρας της περιφέρειας όπου εκτελείται το έργο.

γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ), που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τα αρμόδια όργανα του ΤΕΕ.

δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων, που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις, όταν πρόκειται για έργα των οποίων ο προϋπολογισμός εκτός Φ.Π.Α. και αναθεώρησης ισούται ή υπερβαίνει το όριο εφαρμογής της Οδηγίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 5.

Η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα υποδειχθέντα μέλη, αφού λάβει υπόψη της αιτήματα εξαίρεσης, λόγω κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στον συγκεκριμένο διαγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή υποδεικνύονται αντικαταστάτες των εξαιρεθέντων μελών, σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία.

γ) Η επιτροπή διαγωνισμού της περ. β' συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή του φορέα κατασκευής του έργου. Η μη υπόδειξη των μελών των περ. ββ', γγ' και δδ' δεν κωλύει τη συγκρότηση της επιτροπής. Σε αυτήν την περίπτωση η απαρτία υπολογίζεται βάσει του αριθμού των μελών που ορίστηκαν και υποδείχθηκαν.

δ) Για τον ορισμό των μελών της επιτροπής διαγωνισμού, η αρμόδια για τη διεξαγωγή του υπηρεσία ζητά εγκαίρως την υπόδειξη των μελών και των εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων (ΤΕΕ ή άλλου Επιμελητηρίου, Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και των εργοληπτικών οργανώσεων), κατά την περ. ε'. Οι φορείς στους οποίους υπηρετούν οι υπάλληλοι και οι λοιποί εκπρόσωποι παρέχουν τις αναγκαίες διευκολύνσεις για την άσκηση των καθηκόντων τους.

ε) Για τον ορισμό του εκπροσώπου τους, τα επιμελητήρια, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων και οι εργοληπτικές οργανώσεις, διενεργούν, με ευθύνη των διοικήσεών τους, δημόσια κλήρωση κατά τις κείμενες διατάξεις, ύστερα από έγκαιρη δημοσιοποίηση της ημέρας και ώρας διενέργειάς της, από σχετικούς καταλόγους (μητρώα) προσώπων, που καταρτίζονται και τηρούνται με ευθύνη των παραπάνω φορέων.

στ) Στις επιτροπές δύναται να συμμετέχει, κατόπιν αιτήματος του φορέα χρήσης και άνευ δικαιώματος ψήφου, εκπρόσωπός, που υποδεικνύεται από αυτόν και ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή.

ζ) Συστήνεται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών, Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων των ανεξάρτητων αρχών και της Βουλής των Ελλήνων. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εγγραφή στο Μητρώο, η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης του Μητρώου, τα καθήκοντα των εγγεγραμμένων, οι όροι απαλλαγής από την υποχρέωση εγγραφής, τα πειθαρχικά αδικήματά τους και κάθε άλλο σχετικά με τα παραπάνω αναγκαίο θέμα.

9. Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των παρ. 1 έως 6, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών του παρόντος Βιβλίου η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί, με απόφασή της, επιτροπή διαγωνισμού, που αποτελείται από τρία (3) μέλη. Δύο (2) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8, που έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και ένας εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

β) Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με κριτήριο μόνο τη χαμηλότερη τιμή, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 86, ορίζονται ως μέλη της επιτροπής υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, και μόνο κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, αυτή δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 που απασχολούνται στο Δημόσιο, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 είτε να προσφύγει στη διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ.

γ) Κατ' εξαίρεση, η επιτροπή διαγωνισμού μπορεί να συγκροτείται από πέντε (5) μέλη, αν κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής η προς ανάθεση σύμβαση είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, τέσσερα (4) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 και με εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, εκ των οποίων ένας ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

δ) Ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, μετά από σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής. Ο εκπρόσωπος του ΤΕΕ προκύπτει από απόφαση του διοικούντος αυτό οργάνου. Αν το ΤΕΕ δεν ανταποκριθεί μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή υπάλληλος της αναθέτουσας αρχής ή υπάλληλος που υπηρετεί στο Δημόσιο, ως τούτο καθορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένος στο μητρώο της περ. η' της παρ. 8.

ε) Σε περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και εξειδικευμένο αντικείμενο, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών να καθορίζονται πρόσθετα προσόντα, που πρέπει να πληρούν τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στις περ. α' και β'.

10. Εφόσον διενεργείται κλήρωση, σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 9, προηγείται η δημοσιοποίηση των στοιχείων της σύμβασης, στην ιστοσελίδα του κυρίου του έργου και της αναθέτουσας αρχής. Η κλήρωση διενεργείται υποχρεωτικά με βάση το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων της παρ. 6 του άρθρου 118, μεταξύ των τεχνικών υπαλλήλων του μητρώου της περ. ζ' της παρ. 8 σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας με βάση την έδρα της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα των προηγούμενων παραγράφων κατά περίπτωση. Άρνηση εκτέλεσης των καθηκόντων συνιστά πειθαρχικό αδίκημα του υπαλλήλου και διώκεται κατά τις οικείες διατάξεις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226).

11. Στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, πέραν των οριζόμενων στην παρ. 1, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Συγκροτείται τριμελές ή πενταμελές γνωμοδοτικό όργανο (Επιτροπή διενέργειας/επιτροπή αξιολόγησης). Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται χωριστό γνωμοδοτικό όργανο τριμελές ή πενταμελές (Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης (αξιολόγησης προσφορών κ.λπ.). Σε περίπτωση αποδοχής, ολικής ή μερικής, ένστασης με την οποία ζητείται η αναβαθμολόγηση τεχνικών προσφορών, η επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων προβαίνει κατά την κρίση της σε αναβαθμολόγηση.

β) Για την παρακολούθηση και την παραλαβή της σύμβασης προμήθειας συγκροτείται τριμελής ή πενταμελής επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις, ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα. Εφόσον μεταξύ των υπηρετούντων στην αναθέτουσα αρχή δεν υπάρχει υπάλληλος με την αντίστοιχη ειδικότητα, η αναθέτουσα αρχή ζητεί τη συνδρομή άλλων φορέων του δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Το όργανο αυτό εισηγείται για όλα τα θέματα παραλαβής του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης, προβαίνοντας σε μακροσκοπικούς, λειτουργικούς ή και επιχειρησιακούς ελέγχους του προς παραλαβή αντικείμενου της σύμβασης, εφόσον προβλέπεται από τη σύμβαση ή κρίνεται αναγκαίο, συντάσσει τα σχετικά πρωτόκολλα, παρακολουθεί και ελέγχει την προσήκουσα εκτέλεση όλων των όρων της σύμβασης και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αναδόχου και εισηγείται τη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων λόγω μη τήρησης των ως άνω όρων. Με απόφαση του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου μπορεί να συγκροτείται δευτεροβάθμια επιτροπή παρακολούθησης και παραλαβής με τις παραπάνω αρμοδιότητες.

Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών, που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται ειδικό γνωμοδοτικό όργανο, τριμελές ή πενταμελές (Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης.

γ) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων καθορίζονται οι όροι για τη συγκρότηση των πρωτοβάθμιων, μόνιμων ή μη, και των δευτεροβάθμιων επιτροπών παραλαβής, η σύνθεση αυτών, η διαδικασία επιλογής των μελών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικά με τα παραπάνω.

δ) Για την παραλαβή του τμηματικού ή συνολικού αντικείμενου σύμβασης παροχής υπηρεσιών συγκροτείται τριμελής επιτροπή παραλαβής με απόφαση του αρμόδιου οργάνου της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης. Εφόσον απαιτούνται ειδικές γνώσεις, ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής πρέπει να έχει την αντίστοιχη ειδικότητα.

Εφόσον μεταξύ των υπηρετούντων στην αναθέτουσα αρχή δεν υπάρχει υπάλληλος με την αντίστοιχη ειδικότητα, η αναθέτουσα αρχή ζητεί τη συνδρομή άλλων φορέων του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Ως μέλη της εν λόγω επιτροπής δύναται να ορίζονται και υπάλληλοι, στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 216.

Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών, που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται ειδικό γνωμοδοτικό όργανο, τριμελές ή πενταμελές (επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία εκτέλεσης.

ε) Τα γνωμοδοτικά όργανα της παρούσας παραγράφου συγκροτούνται από υπαλλήλους που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στον φορέα που διενεργεί τον διαγωνισμό ή σε άλλο φορέα του δημοσίου τομέα και λειτουργούν σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί συλλογικών οργάνων.

στ) Η επιτροπή της περ. β' γνωμοδοτεί και για ζητήματα τροποποίησης των συμβάσεων προμηθειών, σύμφωνα με το άρθρο 132. Ειδικά για την περίπτωση των Κεντρικών Αρχών Αγορών, για ζητήματα τροποποίησης συμφωνιών - πλαίσιο και συμβάσεων κεντρικών προμήθειών που συνάπτονται από αυτές, γνωμοδοτεί η επιτροπή της περ. α'.

ζ) [Καταργήθηκε]

η) [Καταργήθηκε]

Σε περίπτωση αιτιολογημένης αδυναμίας για τη συμπλήρωση ή τη συγκρότηση των επιτροπών της παρ. 1, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από άλλη αναθέτουσα αρχή τη διάθεση υπαλλήλου ή υπαλλήλων της για τη συγκρότηση της επιτροπής.

12. Για τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων του παρόντος, που είναι εγγεγραμμένα στο Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344 ή που ορίζονται από τις ΕΚΑΑ της παρ. 1 του άρθρου 41 για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών, που αυτές διενεργούν, προβλέπεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας δεν υπερβαίνει τα όρια της παρ. 5 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), περί αμοιβών συλλογικών οργάνων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τον τρόπο και χρόνο καταβολής, καθώς και το ύψος της αποζημίωσης του προηγούμενου εδαφίου.»

- **Η παρ. 7 του άρθρου 282** «Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)», η οποία έχει ως εξής:

«7. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται και εγκρίνονται πριν την έναρξη διαδικασίας σύναψης της σύμβασης κατά το άρθρο 290.»

- **Το άρθρο 298** «Διαβούλευση επί των δημοσιευμένων εγγράφων σύμβασης έργων», το οποίο έχει ως εξής:

«Ειδικά στην περίπτωση συμβάσεων έργων, με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ορίζεται, ότι προσκαλούνται οι κατά τον παρόντα νόμο και τα έγγραφα της σύμβασης δυνάμενοι να λάβουν μέρος στη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης οικονομικοί φορείς, προκειμένου ο αναθέτων φορέας να προβεί σε παρουσίαση του προς ανάθεση έργου και σε σχετική διαβούλευση με τους παριστάμενους οικονομικούς φορείς κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 68.»

- Το άρθρο 316 «Κατακύρωση – Σύναψη σύμβασης», το οποίο έχει ως εξής:

«1. Στην απόφαση κατακύρωσης αναφέρονται υποχρεωτικά οι προθεσμίες για την αναστολή της σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 360 έως 372. Στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, ο αναθέτων φορέας, αιτιολογημένα και κατόπιν γνώμης του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου, μπορεί να κατακυρώσει τη σύμβαση για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών από αυτήν που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον ο σχετικός όρος έχει περιληφθεί σε αυτά.

2. Ο αναθέτων φορέας κοινοποιεί την απόφαση κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες και ιδίως όσους αποκλείστηκαν οριστικώς δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 302 περί εγγυήσεων, με κάθε πρόσφορο τρόπο. Εφόσον η διαδικασία ανάθεσης διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η κοινοποίηση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

3. Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέξουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2,

β) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ορίων του άρθρου 328 και των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας του άρθρου 329 παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή, σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αίτησης του άρθρου 372 κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και, σε περίπτωση άσκησης της αίτησης του άρθρου 372 κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π., εκδοθεί απόφαση επί αυτής, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 372 και

γ) ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127), εφόσον απαιτείται,

δ) ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει, έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση, που υπογράφεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79Α περί υπογραφής του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, στην οποία δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης.

4. Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, ο αναθέτων φορέας προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

5. Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της πρόσκλησης της παρ. 4 στον ανάδοχο.

6. Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόσκληση, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης

ματαιώνεται, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 317. Στην περίπτωση αυτή, ο αναθέτων φορέας μπορεί να αναζητήσει αποζημίωση, πέρα από την καταπίπτουσα εγγυητική επιστολή, ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.

7. Εάν ο αναθέτων φορέας δεν απευθύνει την πρόσκληση της παρ. 4 εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.»

2. Οι διατάξεις του ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία», και ειδικότερα :

- **Η παρ. 5 του άρθρου 140 «Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'»,** η οποία έχει ως εξής:

«5. Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021.»

- **Οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 142 «Έναρξη ισχύος Μέρους Α',** το οποίο έχει ως εξής :

«1. Η ισχύς των διατάξεων:

α) του άρθρου 4, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016,

β) των άρθρων 10, 20 παρ. 4, 34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 66 έως 79, 82 έως 86, 89 έως 93, 95 έως 98, 100, 131 και 138,

γ) [Καταργείται].

δ) του άρθρου 109, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, αρχίζει από την 1η.9.2021

ε) των άρθρων 55, 108 κατά το μέρος που τροποποιεί την περ. α' της παρ. 11 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, και 134 αρχίζει από την 1η.3.2022.

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α' της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.»

3. Το άρθρο 176 «Προδιαγραφές και Κανονισμοί Έργων» του ν. 3669/2008 (Α' 116) «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημόσιων έργων», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων εγκρίνονται προδιαγραφές και κανονισμοί που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων. Με την απόφαση αυτή μπορεί να ορίζεται αν οι θεσπιζόμενες προδιαγραφές είναι υποχρεωτικές σε κάθε περίπτωση ή ισχύουν προαιρετικά ή ισχύουν ως ελάχιστα όρια.

1α. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων εγκρίνεται Κανονισμός που θεσπίζει κανόνες και διαδικασίες ελέγχων - επιθεωρήσεων ασφάλειας των φραγμάτων κατά τα στάδια μελέτης, κατασκευής και λειτουργίας αυτών.

Στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων συνιστάται ως επιτροπή η Διοικητική Αρχή Φραγμάτων, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της τήρησης και της συμμόρφωσης με τις διατάξεις του ως άνω Κανονισμού.»

Συναφώς, με την παρ.11 άρθρου 146 Ν.4070/2012,ΦΕΚ Α 82/10.4.2012,ορίζεται ότι:

"11. Όπου στις διατάξεις των νόμων 3316/2005 (Α` 42) και 3669/2008 (Α` 116) αναφέρονται το Υπουργείο και ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, νοούνται αντίστοιχα το Υπουργείο και ο Υπουργός Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, πλην αν ορίζεται άλλως στις διατάξεις του παρόντος νόμου".

4. Οι διατάξεις του ν. 4799/2021 «Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/878 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, όσον αφορά τις εξαιρούμενες οντότητες, τις χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών, τις μικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών, τις αποδοχές, τα μέτρα και τις εξουσίες εποπτείας και τα μέτρα διατήρησης κεφαλαίου (L 150), ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/879 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ σχετικά με την ικανότητα απορρόφησης των ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και της Οδηγίας 98/26/ΕΚ (L 150), μέσω της τροποποίησης του άρθρου 2 του ν. 4335/2015, και λοιπές επείγουσες διατάξεις» και ειδικότερα :

- **Το άρθρο 126 «Ορισμοί»,** το οποίο έχει ως εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας (εφεξής, Πρόγραμμα): το Πρόγραμμα ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη και την κοινωνική συνοχή που βασίζεται στην αξιολόγηση, προτεραιοποίηση και έγκριση συμβάσεων στρατηγικής σημασίας, η υλοποίηση των οποίων μέσω της αξιοποίησης εθνικών, ενωσιακών και διεθνών πόρων, πρόκειται να επιφέρει αποτελέσματα σημαντικής εντάσεως στη συνολική οικονομία και προστιθέμενη αξία τόσο για τη χώρα, όσο και για τους πολίτες της. Το Πρόγραμμα εγκρίνεται από την Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας που καθορίζει σε κάθε προγραμματική περίοδο τις προτεραιότητες μεταξύ συμβάσεων ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τη διάρκεια της εφαρμογής του Προγράμματος, την πηγή ή τις πηγές χρηματοδότησης κάθε σύμβασης, τον συνολικό και ανά σύμβαση προϋπολογισμό της, τους τυχόν ειδικότερους στόχους και δράσεις, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την έγκριση και εφαρμογή του Προγράμματος.

β) Συμβάσεις: Όλες οι δημόσιες πολιτικές, δράσεις, σχέδια και έργα που περιλαμβάνονται ή μπορεί να εντάσσονται σε εθνικά, ενωσιακά ή διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και προτεραιοτήτων των Προγράμματος, με αντικείμενο ιδίως την κατασκευή, προμήθεια, παροχή υπηρεσιών, μελέτη, εμπειρογνωμοσύνη και τεχνική βοήθεια. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε σύμβασης πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατόν να εντάσσονται στο Πρόγραμμα, Συμβάσεις με προϋπολογισμό μικρότερο από το ποσό του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον αυτές έχουν εμβληματικό

χαρακτήρα και υψηλή προστιθέμενη αξία για την εθνική ή και την τοπική οικονομία και κοινωνία.

Στις συμβάσεις του Προγράμματος περιλαμβάνονται, ανεξάρτητα από το ύψος του προϋπολογισμού τους, και:

βα) το σύνολο ή μέρος των σχεδίων δράσης: i) των υφιστάμενων υπό δημοπράτηση και προς δημοπράτηση συμβάσεων παραχώρησης και ii) των έργων που αφορούν σε διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων που προβλέπονται στην υπ` αρ. 43/11.12.2019 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (Α` 200/12.12.2019), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο της υπ` αρ. 43/29.10.2020 Πράξης του (Α` 218/10.11.2020), καθώς και το σύνολο ή μέρος των σχεδίων δράσης που, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, έχουν υποβληθεί ή εγκριθεί από την Κυβερνητική Επιτροπή της ανωτέρω ΠΥΣ, ακόμη και αν δεν προβλέπονται από την ανωτέρω ΠΥΣ,

ββ) το σύνολο των συμβάσεων που εντάχθηκαν και χρηματοδοτούνται, συνολικά ή εν μέρει από πόρους του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης «Next Generation EU» και του εντασσόμενου σε αυτόν Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας (Recovery & Resilience Facility - Ταμείο Ανάκαμψης),

γγ) το σύνολο των συμβάσεων που εντάχθηκαν και χρηματοδοτούνται ή συγχρηματοδοτούνται με πόρους που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον ο προϋπολογισμός κάθε σύμβασης υπερβαίνει το ποσό των τριάντα εκατομμυρίων (30.000.000) ευρώ.

γ) Ώριμες συμβάσεις: οι συμβάσεις για τις οποίες έχουν ολοκληρωθεί όλες οι αναγκαίες για τη δημοπράτησή τους διαδικασίες και οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο ανάθεσης της εκτέλεσής τους, σύμφωνα με τις προβλέψεις του νομοθετικού πλαισίου που τις διέπει.

δ) Συμβάσεις προς ωρίμανση: οι συμβάσεις που βρίσκονται σε φάση σχεδιασμού και των οποίων το αντικείμενο, οι προδιαγραφές και η διαδικασία ανάθεσης δεν έχουν εκπονηθεί ή έχουν εκπονηθεί εν μέρει, ανεξάρτητα αν έχουν ενταχθεί στο σχέδιο δράσης του φορέα που ενδιαφέρεται να τις υλοποιήσει και οι οποίες έχουν ενδεικτική εκτιμώμενη αξία σύμβασης τουλάχιστον το όριο της περ. β).

ε) Δικαιούχος του Προγράμματος:

εα) το Υπουργείο στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει κάθε Σύμβαση Στρατηγικής Σημασίας,

εβ) η οικεία Περιφέρεια ή ο οικείος Δήμος, για κάθε Σύμβαση Στρατηγικής Σημασίας της αρμοδιότητάς τους,

εγ) οι εταιρείες του χαρτοφυλακίου της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ,

εδ) ο δικαιούχος που ορίζεται με την απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συντονισμού Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας.

στ) Συμβάσεις χρηματοδοτούμενες από το Ταμείο Ανάκαμψης:

Οι συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από πόρους του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης «Next Generation EU» και του εντασσόμενου σε αυτόν Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας (Recovery & Resilience Facility - Ταμείο Ανάκαμψης), σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 270 έως 281 του ν. 4738/2020 (Α` 207).

ζ) Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας

Η Κυβερνητική Επιτροπή Συντονισμού Μεγάλων Έργων Υποδομής, που συστήθηκε και συγκροτήθηκε με την υπ` αρ. 43/11.12.2019 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (Α` 200/12.12.2019), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο της υπ` αρ. 43/29.10.2020 Πράξης του (Α` 218/10.11.2020) και μετονομάζεται σε Κυβερνητική Επιτροπή Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που εκδίδεται κατ` εφαρμογή του άρθρου 8 του ν. 4622/2019 (Α` 133).

η) Προγραμματική περίοδος

Η χρονική περίοδος του Προγράμματος είναι πενταετής. Με την απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας, με την οποία εγκρίνονται το Πρόγραμμα και οι επιμέρους συμβάσεις που εντάσσονται σε αυτό, μπορεί να ορίζεται μικρότερη ή μεγαλύτερη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, αν αυτό επιβάλλεται από ειδικούς λόγους, όπως ιδίως οι λοιπές δεσμεύσεις της χώρας, το ύψος των διαθέσιμων πόρων και ο προγραμματισμός των διαρθρωτικών ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Οι διατάξεις του π.δ. 71/2019 «Μητρώα συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ.Τ.Ε.) (Α' 112)

6. Η υπ' αριθμ. 359881/2021 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα «Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1 σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016» (Β 5983).

IV. Επί της νομιμότητας και του περιεχομένου των προτεινόμενων ρυθμίσεων

Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο νόμου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις : α) για την τροποποίηση άρθρου του ν. 3669/2008, β) για την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος Στρατηγικής Σημασίας του ν. 4799/2021 και την ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών για δημόσιες συμβάσεις εκ μέρους του ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε., γ) για την τροποποίηση διατάξεων του ν. 4412/2016, δ) για την τροποποίηση του χρόνου έναρξης ισχύος τροποποιήσεων που επέφερε στον ν. 4412/2016, ο ν. 4782/2021. Ειδικότερα :

A. Τροποποίηση παρ. 1 του άρθρου του ν. 3669/2008

Με το άρθρο 25 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου, προστίθεται παράγραφος 1β στο άρθρο 176 του ν. 3669/2008, με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών να εγκρίνει Κανονισμό διέποντα τις διαδικασίες για την επιθεώρηση και τη συντήρηση των γεφυρών της χώρας με άνοιγμα μήκους άνω των 60,00 μέτρων. Επιπλέον, με απόφαση του ως άνω Υπουργού, συνιστάται στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, ως όργανό του, Διοικητική Αρχή Γεφυρών, αρμόδια για τη διασφάλιση της τήρησης των διαδικασιών του ως άνω Κανονισμού και της συμμόρφωσης των αρμοδίων Φορέων με αυτόν.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016, από την έναρξη ισχύος του καταργήθηκαν οι διατάξεις «(31) του Ν. 3669/2008 (Α' 116), πλην των άρθρων 80 έως 110, τα οποία παραμένουν σε ισχύ μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 83, των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 20 και της παραγράφου 1 α του άρθρου 176».

Η ως άνω ρύθμιση, ως αφορώσα στον τρόπο οργάνωσης της Πολιτείας δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή γνώμης. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η προτεινόμενη ρύθμιση δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης στο βαθμό που προστίθεται διάταξη σε νομοθέτημα το μεγαλύτερο μέρος του οποίου έχει από μακρού χρόνου καταργηθεί, με αποτέλεσμα, η πρακτική αυτή να αντιβαίνει στη διαμόρφωση ενός θεματικά χωροθετημένου συνόλου κανόνων δικαίου, ευχερώς αναγνωρίσιμου και προσβάσιμου από τον καλούμενο στην εφαρμογή τους.

Β. Τροποποιήσεις άρθρων ν. 4412/2016 – εξαιρέσεις εφαρμογής

1. Με το άρθρο 30 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου προστίθεται παράγραφος 8 στο άρθρο 1 του ν. 4412/2016 με την οποία ορίζεται ότι, κατά την ανάθεση των συμβάσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος Στρατηγικής Σημασίας του ν. 4799/2021 «*Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/878 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, όσον αφορά τις εξαιρούμενες οντότητες, τις χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών, τις μικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών, τις αποδοχές, τα μέτρα και τις εξουσίες εποπτείας και τα μέτρα διατήρησης κεφαλαίου (L 150), ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/879 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ σχετικά με την ικανότητα απορρόφησης των ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και της Οδηγίας 98/26/ΕΚ (L 150), μέσω της τροποποίησης του άρθρου 2 του ν. 4335/2015, και λοιπές επείγουσες διατάξεις*», α) δεν εφαρμόζεται μια σειρά διατάξεων του ν. 4412/2016 και β) με τη διακήρυξη των εν λόγω συμβάσεων δύναται να εισάγεται παρέκκλιση από ορισμένες διατάξεις του ν. 4412/2016. Επί της ανωτέρω ρύθμισης, σημειώνονται τα εξής :

Οι συμβάσεις που δύναται να ενταχθούν στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας (εφεξής, Πρόγραμμα) περιλαμβάνονται στην περ. β του άρθρου 126 «*Ορισμοί*» του ως άνω νόμου.

Σύμφωνα με τον ως άνω ορισμό, στο πεδίο εφαρμογής του νόμου περιλαμβάνεται ευρεία κατηγορία συμβάσεων α) που εντάσσονται σε εθνικά, ενωσιακά ή διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και προτεραιοτήτων των Προγράμματος με αντικείμενο «*ιδίως την κατασκευή, προμήθεια, παροχή υπηρεσιών, μελέτη, εμπειρογνωμοσύνη και τεχνική βοήθεια*», ο συνολικός προϋπολογισμός εκάστης των οποίων πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ, ενώ σε εξαιρετικές περιπτώσεις εμπίπτουν και συμβάσεις με προϋπολογισμό μικρότερο από το ποσό του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον αυτές έχουν εμβληματικό χαρακτήρα και υψηλή προστιθέμενη αξία για την εθνική ή και την τοπική οικονομία και κοινωνία, β) καθώς και μια σειρά συμβάσεων που αναφέρονται ρητώς στο ανωτέρω άρθρο (ενδεικτικά, υφιστάμενες υπό δημοπράτηση και προς δημοπράτηση συμβάσεις παραχώρησης, έργα που αφορούν σε διαχείριση στερών και υγρών αποβλήτων, το σύνολο των συμβάσεων που χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από πόρους Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης – Ταμείου Ανάκαμψης και Σταθερότητας, το σύνολο των συμβάσεων που εντάχθηκαν και χρηματοδοτούνται ή συγχρηματοδοτούνται με πόρους που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφ'όσον ο προϋπολογισμός κάθε σύμβασης υπερβαίνει τα 30.000.000 ευρώ).

Περαιτέρω, στο ίδιο ως άνω άρθρο, ορίζονται ως δικαιούχοι του Προγράμματος: α) το

Υπουργείο στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει κάθε Σύμβαση Στρατηγικής Σημασίας, β) η **οικεία Περιφέρεια** ή ο **οικείος Δήμος**, για κάθε Σύμβαση Στρατηγικής Σημασίας της αρμοδιότητάς τους, γ) **οι εταιρείες του χαρτοφυλακίου της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ**, και **κατ' εξοχήν το ΤΑΙΠΕΔ που ορίζεται ως φορέας ωρίμανσης και διενέργειας των διαγωνισμών**, καθώς και παρακολούθησης της εκτέλεσης των συμβάσεων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου, δ) **ο δικαιούχος που ορίζεται με την απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής Συντονισμού Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας**.

Με την υπό εξέταση ρύθμιση, προτείνεται η εξαίρεση κατά την ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων από την εφαρμογή των κάτωθι διατάξεων του ν. 4412/2016 :

- **της παρ. 2, άρθρου 14** «Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης», σύμφωνα με την οποία, «Πριν τη σύναψη συμβάσεων υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, για το χαρακτηρισμό του είδους της σύμβασης ως ερευνητικού έργου, απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της ΕΚΑΑ της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 41 για τις συμβάσεις άνω των ορίων, ενώ για τις συμβάσεις κάτω των ορίων απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής»

- **του άρθρου 44** «Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών»

- **του άρθρου 68** «Διαβούλευση επί των δημοσιευμένων εγγράφων σύμβασης έργων»

- **παρ. 5 του άρθρου 118** «Απευθείας ανάθεση», η οποία ορίζει ότι «Σύμφωνα με το παρόν άρθρο, μπορούν να ανατεθούν από κάθε αναθέτουσα αρχή κατ' έτος, μία ή περισσότερες συμβάσεις, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' έτος, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση του ορίου του προηγούμενου εδαφίου είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.»

- **παρ. 3 του άρθρου 123** «Προσκλήσεις προς υποψηφίους κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων - Κριτήρια επιλογής», σύμφωνα με την οποία, «Ειδικά για τις κάτω των ορίων συμβάσεις του παρόντος με απόφαση του Υπουργού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να εξειδικεύονται, για ειδικές κατηγορίες έργων, καθώς και για ειδικές κατηγορίες μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών και ορίων προϋπολογισμού αυτών, οι διαδικασίες αναφορικά με τη διενέργεια των διαγωνισμών ή των αναθέσεων.»

- **παρ. 7 έως και 12 του άρθρου 221** «Όργανα διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων - Εξουσιοδοτική διάταξη», με τις οποίες καθορίζεται η σύνθεση των συλλογικών οργάνων διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων

- **του άρθρου 221Α** «Προθεσμίες για την ολοκλήρωση των επιμέρους σταδίων», το οποίο καθορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων οι επιτροπές διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης οφείλουν να ολοκληρώνουν το ανατεθέν σε αυτές έργο

- της παρ. 7 του άρθρου 282 «Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)», κατά την οποία, «Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται και εγκρίνονται πριν την έναρξη διαδικασίας σύναψης της σύμβασης κατά το άρθρο 290.»

- του άρθρου 298 «Διαβούλευση επί των δημοσιευμένων εγγράφων σύμβασης έργων», σύμφωνα με το οποίο, «Ειδικά στην περίπτωση συμβάσεων έργων, με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ορίζεται, ότι προσκαλούνται οι κατά τον παρόντα νόμο και τα έγγραφα της σύμβασης δυνάμενοι να λάβουν μέρος στη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης οικονομικοί φορείς, προκειμένου ο αναθέτων φορέας να προβεί σε παρουσίαση του προς ανάθεση έργου και σε σχετική διαβούλευση με τους παριστάμενους οικονομικούς φορείς κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 68.»

του άρθρου 316 «Κατακύρωση – Σύναψη σύμβασης»

Παράλληλα, με την προτεινόμενη διάταξη, εισάγεται η δυνατότητα παρέκκλισης από την εφαρμογή των κάτωθι διατάξεων, δυνάμει της οικείας διακήρυξης της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής:

- από τα εδάφια δ', ε' και στ' της παρ. 2 του άρθρου 19 «Οικονομικοί φορείς (άρθρο 19 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», τα οποία ορίζουν ότι: «Ειδικά, στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η πλήρωση των απαιτήσεων της παρ. 2 του άρθρου 75, καθώς και του άρθρου 77 πρέπει να ικανοποιείται από όλα τα μέλη της ένωσης. Η πλήρωση των απαιτήσεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 75, αρκεί να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης.

Επιπλέον, πάγιοι όροι, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων ικανοποιούν τις απαιτήσεις του άρθρου 75 τίθενται στα άρθρα 76 και 77, όσον αφορά σε δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και σε πρότυπα εγγράφων σύμβασης.»

- των παρ. 7 και 8 του άρθρου 45, «Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 83 παρ. 6 και 84 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», στις οποίες απαριθμούνται οι υποφάκελοι και το ειδικό περιεχόμενο αυτών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών/παροχής τεχνικών υπηρεσιών, αντίστοιχα.

- των άρθρων 49 «Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες», 50 «Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης - Εξουσιοδοτική διάταξη», 51 «Συμβάσεις μελετών για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης», 52 «Σκοπιμότητα σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών», 53 «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης -Εξουσιοδοτική διάταξη»

- της παρ. 5 του άρθρου 57 «Εναλλακτικές προσφορές (άρθρο 45 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», σύμφωνα με την οποία, «Πέραν των οριζόμενων στις προηγούμενες παραγράφους, στις δημόσιες συμβάσεις έργων και σε περίπτωση ματαίωσης της διαδικασίας, δυνάμει του άρθρου 106, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, να εξαγοράσει τις μελέτες των τεχνικών λύσεων που κρίνει ικανοποιητικές και να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης έργου βάσει των μελετών αυτών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης κατά την αρχική δημοπράτηση.»

- των παρ. 3 και 4 του άρθρου 90 «Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές», οι οποίες

καθορίζουν τον τρόπο επιλογής αναδόχου στην περίπτωση ισότιμων / ισοδύναμων προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου/μελέτης/παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και προμηθειών ή γενικών προμηθειών, αντίστοιχα.

- των περ. ζ) και η) της παρ. 1 του άρθρου 91, «Λόγοι απόρριψης προσφορών», οι οποίες αναφέρουν περιπτώσεις υποχρεωτικής απόρριψης προσφοράς σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα.

- των άρθρων 92 «Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής», 93 «Περιεχόμενο φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής», 94 «Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά», 95 «Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών», 96 «Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής - Καταργούμενες διατάξεις», 97 «Χρόνος ισχύος προσφορών», 98 «Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις έργων», 99 «Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών», 100 «Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών»

- των άρθρων 103 «Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών», 104 «Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές», 105 «Κατακύρωση - σύναψη σύμβασης»

- των παρ. 6 και 7 του άρθρου 106 «Ματαίωση διαδικασίας», οι οποίες αφορούν ειδικές περιπτώσεις ματαίωσης διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργων και μελετών, αντίστοιχα.

- των άρθρων 124 «Οικονομικές προσφορές στις δημόσιες συμβάσεις έργων» και 126 «Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων: Μειοδοσία στο ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών»

- του άρθρου 281 «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης»

- του άρθρου 315 «Ειδικοί κανόνες διεξαγωγής διαδικασίας»

- της παρ. 7 του άρθρου 317, σύμφωνα με την οποία, «7. Στις συμβάσεις έργων και σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50, περί δημοσίων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης και ματαίωσης της διαδικασίας, δυνάμει του παρόντος άρθρου, ο αναθέτων φορέας μπορεί να εξαγοράσει τις μελέτες των τεχνικών λύσεων που κρίνει ικανοποιητικές και να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης έργου βάσει των μελετών αυτών. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης κατά την αρχική διαδικασία.»

Προκαταρκτικά επισημαίνεται ότι, η υιοθέτηση του ν. 4412/2016, ως ενιαίου, συνεκτικού και μοναδικού νομοθετικού πλαισίου για την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, αποτελεί κομβική επιλογή της Πολιτείας, με στόχο την κατάργηση της περιπτώσιολογικής αντιμετώπισης, τον εκσυγχρονισμό, τον εξορθολογισμό των διοικητικών διαδικασιών, την επαύξηση της αποτελεσματικότητας και την ενίσχυση της διαφάνειας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Εξάλλου ο ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και

αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγείας» (Α' 36), επέφερε εκτεταμένες αλλαγές στις διατάξεις του ν. 4412/2016 με στόχο την επαύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων, την επιτάχυνση ολοκλήρωσης των διαδικασιών, τη βελτίωση της ποιότητας των αγαθών, υπηρεσιών και έργων που προμηθεύεται το Δημόσιο με όρους διαφάνειας και ακεραιότητας, και, εν τέλει, την ενίσχυση των δυνατοτήτων του ελληνικού Δημοσίου στην πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων αλλά και στην ταχύτερη απορρόφηση και αξιοποίηση ενωσιακών κονδυλίων και χρηματοδοτικών διευκολύνσεων, ιδίως εν όψει της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2021- 2027 και της αξιοποίησης των δυνατοτήτων του «Recovery and Resilience Fund (RRF)» για την υποστήριξη της ανάπτυξης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικονομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι κρίσεων¹.

Από την επισκόπηση των ανωτέρω διατάξεων, δεν προκύπτει ο δικαιολογητικός λόγος όλων των προτεινόμενων παρεκκλίσεων, καθώς, εκτός μεμονωμένων εξαιρέσεων (πχ κανόνες που αφορούν σε ζητήματα ελέγχου σκοπιμότητας, όπως αυτοί της παρ. 2, άρθρου 14 ή του άρθρου 52), **δεν προκύπτει ότι αυτές θα συμβάλλουν στην επιτάχυνση της διαδικασίας εκκίνησης και ολοκλήρωσης των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών. Αντίθετα, θα πρέπει να επισημανθεί ότι με την προτεινόμενη διάταξη δημιουργείται κενό δικαίου**, το οποίο καλείται να καλύψει η αναθέτουσα αρχή με την εκάστοτε διακήρυξη, γεγονός που δεν συμβάλλει στη διαφάνεια και την εμπέδωση ασφάλειας δικαίου, καθώς σε κάθε περίπτωση, ελλοχεύει ο κίνδυνος θέσπισης με την οικεία διακήρυξη κανόνων οι οποίοι ενδεχομένως δεν συνάδουν με το πνεύμα και τις απαιτήσεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, και οι οποίοι αναγκαστικά θα οδηγηθούν προς εξέταση και κρίση από τις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές, με αποτέλεσμα τελικά περαιτέρω καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών.

Κατά συνέπεια, η ολοκληρωτική απουσία κανόνων εκ των προτέρων γνωστών σε όλους τους ενδιαφερομένους, κυρίως ως προς τον τρόπο υποβολής προσφορών, τη διαδικασία αξιολόγησης και κατακύρωσης της σύμβασης, καθώς και ο αναπόφευκτα αποσπασματικός τρόπος διαχείρισής τους από κάθε αναθέτουσα αρχή που θα συνεπάγεται η εξεταστέα ρύθμιση, εφόσον υιοθετηθεί ως έχει, **πιθανολογείται ότι θα δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου, αύξηση των διενέξεων και ότι θα δυσχεράνει τον προδικαστικό και δικαστικό έλεγχο αυτών**. Καίτοι οι εξεταστέοι κανόνες δεν αποτελούν μεταφορά των οδηγιών, ωστόσο αποτελούν έκφανση της αρχής της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης που θα πρέπει να διέπουν όλες τις διαδικασίες σύναψης, και μάλιστα ανεξαρτήτως εκτιμώμενης αξίας σύμβασης.

Πέραν τούτου, διαφαίνεται ότι κάποιες από τις εξαιρέσεις, λ.χ. αυτές που αφορούν στην απευθείας ανάθεση (άρθρα 118 και 123), δεν συνάδουν με την αξία των συμβάσεων που εμπίπτουν στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας, ενώ δεν φαίνεται να λαμβάνεται υπόψη ότι το ισχύον πλαίσιο ήδη περιλαμβάνει δυνατότητες ευελιξίας ως προς τις συμβάσεις ΣΔΙΤ ή παραχώρησης, ή ως προς τις συμβάσεις του Βιβλίου ΙΙ, καθώς και πρόσφατα υιοθετημένους κανόνες (βλ. ιδίως ν. 4782/2021) που αποσκοπούν στην περαιτέρω απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας σύναψης.

¹ Βλ. σχετικά Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης ν. 4782/2021

Πολύ περισσότερο, στο μέτρο που οι συμβάσεις αυτές θα χρηματοδοτούνται και από ευρωπαϊκά και διαρθρωτικά ταμεία που επιβάλλουν αυστηρό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η απουσία σαφούς νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου μπορεί να επιφέρει δημοσιονομικές διορθώσεις.

Τέλος, κανόνες που αποκοπούν στην ωριμότητα, στη μεγιστοποίηση της λειτουργικής και οικονομικής απόδοσης της σύμβασης αλλά και στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων (λχ ενδεικτικά άρθρα 45, 49 και 50), δεν θα έπρεπε να αποτελούν αντικείμενο παρεκκλίσεων.

Καταληκτικά τονίζεται ότι η ρύθμιση αυτή θα πρέπει να επανεξετασθεί ως προς τη σκοπιμότητα και τις πιθανολογούμενες συνέπειες της εφαρμογής της, και να περιορισθεί σε παρεκκλίσεις που τεκμηριωμένα θα συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του Προγράμματος, σε συμμόρφωση με την εθνική νομοθεσία και τις γενικές αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης. Περαιτέρω, κρίνεται επίσης σκόπιμη η **υιοθέτηση ενός ελάχιστα εφαρμοστέου πλαισίου** με το οποίο να καθορίζονται οι ακολουθητέες διαδικασίες, κατά τρόπο ενιαίο, συνεκτικό και εκ των προτέρων καθορισμένο, προκειμένου αυτές να καθίστανται εκ των προτέρων γνωστές στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς και να μην καταλείπονται υπόνοιες περί αδιαφάνειας και διακριτικής μεταχείρισης ανά σύμβαση.

Κατά την υιοθέτηση των σχετικών ρυθμίσεων θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη και η απαιτούμενη συμβατότητά τους με τις τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.).

Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται ότι η θέσπιση με διάταξη νόμου ορισμένων εξαιρέσεων από τις προβλέψεις του ν. 4412/2016, δεν απαλλάσσει τις αναθέτουσες αρχές από την υποχρέωση τήρησης των γενικών αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ήτοι της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Πέραν των ως άνω αναφερομένων τονίζεται ότι:

α. τα άρθρα 281, 282, 298, 315, 316 και 317 εντάσσονται στο Βιβλίο ΙΙ του ν. 4412/2016 «Συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών πρώην εξαιρούμενων τομέων (οδηγία 2014/25/ΕΕ)» και, κατά συνέπεια, είναι εφαρμοστέα αποκλειστικά σε διαδικασίες που διενεργούνται από αναθέτοντες φορείς.

β. δεν γίνεται κατανοητός ο λόγος που ορισμένες εκ των ανωτέρω διατάξεων ορίζονται εκ του νόμου ως μη εφαρμοστέες, ενώ η εφαρμογή των λοιπών επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι οι παρεκκλίσεις που αφορούν σε συμβάσεις του Βιβλίου Ι δεν αντιστοιχούν πλήρως με τις παρεκκλίσεις από τους κανόνες του Βιβλίου ΙΙ (βλ. λχ άρθρο 103 και 316, παρ. 7 άρθρου 282). Σε κάθε περίπτωση ως προς την παρέκκλιση από την παρ. 7 του άρθρου 282 «Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» τονίζεται ότι δεν νοείται εκκίνηση διαδικασίας σύναψης σύμβασης χωρίς την προηγούμενη έγκριση τεχνικών προδιαγραφών.

γ. δεν είναι κατανοητός ο λόγος για τον οποίο προτείνεται εξαίρεση από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 53 "Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης». Εάν η πρόθεση είναι να

μην εφαρμόζονται σε αυτές τις συμβάσεις οι κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών που αφορούν στον Κανονισμό Αναλυτικών και Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών, ανάλογα με την κατηγορία και το μέγεθος των έργων, καθώς και στον Κανονισμό Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και τεχνικών υπηρεσιών, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί αυτό ρητά στην προς υιοθέτηση ρύθμιση. Το ίδιο ισχύει για όλες τις κανονιστικές αποφάσεις που έχουν ήδη εκδοθεί ή μπορεί να εκδοθούν κατ' εξουσιοδότηση των μνημονευόμενων διατάξεων. (βλ. λχ περ. β του άρθρου 315).

Ομοίως, δεν γίνεται αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο προτείνεται εξαίρεση από τις διατάξεις που προβλέπουν δυνατότητες της αναθέτουσας αρχής και όχι υποχρεωτική εφαρμογή τους, όπως είναι η παρ. 5 του άρθρου 57, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής για την εξαγορά μελετών σε περίπτωση ματαίωσης της διαδικασίας σύμβασης έργου, η παρ. 7 του άρθρου 106, η οποία επίσης προβλέπει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής για εξαγορά μελετών σε περίπτωση ματαίωσης διαδικασίας σύμβασης έργου με αξιολόγηση μελέτης, το άρθρο 68, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα διαβούλευσης επί των δημοσιευμένων εγγράφων της σύμβασης. Το αυτό ισχύει και για την προτεινόμενη εξαίρεση από τα άρθρα 124 έως 126, καθώς το άρθρο 124 θεσπίζει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να επιλέξει την υποβολή προσφορών κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 125 και 126.

2. Με το άρθρο 31 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται το άρθρο 128 του ν. 4412/2016 «Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτική διάταξη». Συγκεκριμένα, προστίθεται σε αυτό παράγραφος με αριθμό (6), δυνάμει της οποίας ορίζεται ότι οι παρ. 1 και 4 δύνανται να εφαρμόζονται αναλογικά και με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 377 και των παρ. 4 και 6 του άρθρου 8 του ν. 3986/2011 (Α' 152), από το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. για την εκπλήρωση των σκοπών του άρθρου 5B του ν. 3986/2011 (Α' 152).

Σημειώνεται συναφώς, ότι, βάσει της παρεχόμενης με την παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3986/2011 εξουσιοδότησης, έχει εγκριθεί με την υπ'αριθμ. 2/66012/0025/20.09.2011 (Β' 2241) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ο «Κανονισμός Όρων και Διαδικασιών Αναθέσεων και Προμηθειών» του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. (ΤΑΙΠΕΔ), ο οποίος, εν συνεχεία, τροποποιήθηκε με τις υπ'αριθμ. 2/34294/0025/26.10.012 (Β' 1695) και 2/16128/0025/19.02.2014 (Β' 476) αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Ο εν λόγω Κανονισμός, τροποποιηθείς κατά τα ανωτέρω, εξακολουθεί να ισχύει και μετά τη θέσπιση του ν. 4412/2016, δυνάμει της ρητής πρόβλεψης της παρ. 5 του άρθρου 377 αυτού.

Δεδομένου ότι ο ανωτέρω Κανονισμός, ως τροποποιημένος ισχύει, καταρτίστηκε σε χρόνο προ της ενσωμάτωσης στην ελληνική έννομη τάξη των οδηγιών 2014/23/ΕΕ, 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, κρίνεται σκόπιμη και ενδεδειγμένη η συνολική αναθεώρησή του κατά τρόπο συνάδοντα με τις επιλογές του εθνικού νομοθέτη κατά την ενσωμάτωση των ως άνω οδηγιών, χωρίς τούτο να αναιρεί τον πρωταρχικό στόχο ύπαρξής του, ήτοι την κατάστρωση πλαισίου ευέλικτων, ταχέων και αποτελεσματικών διαδικασιών, και δη εν όψει της προκείμενης επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του στις διαδικασίες ανάθεσης μελετών και υπηρεσιών για τους σκοπούς ωρίμανσης και ανάθεσης έργων στρατηγικής σημασίας.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εξετασθεί εάν το ισχύον άρθρο 128 που αφορά στην Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για δημόσιες συμβάσεις, συμβάσεις παραχώρησης και ΣΔΙΤ συνάδει με τον ισχύοντα Κανονισμό του Ταμείου, ή/και εάν ο τελευταίος καταλείπει περιθώριο συμπληρωματικής εφαρμογής της

οικείας νομοθεσίας, οπότε, στην περίπτωση αυτή θα πρόκειται για ευθεία εφαρμογή του άρθρου 128 από το ΤΑΙΠΕΔ.

Σε διαφορετική περίπτωση και προς ασφάλεια δικαίου θα πρέπει να απαλειφθεί ο όρος αναλογική εφαρμογή και να τεθεί συγκεκριμένος κανόνας ως προς την ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για τις δημόσιες συμβάσεις που αναθέτει το εν λόγω Ταμείο, καθώς από την προτεινόμενη διατύπωση δεν προκύπτει εάν ως «αναλογική» εφαρμογή, νοείται η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων σε περιπτώσεις συμβάσεων εκτιμώμενης αξίας μικρότερης του ορίου των 30.000.000 ευρώ, καθώς και εάν απαιτείται εν προκειμένω η προηγούμενη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 128.

Γ. Τροποποιήσεις άρθρων ν. 4412/2016

1. Με το άρθρο 32 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 136Α «Διοίκηση του έργου - Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων - Μητρώο επιβλεπόντων ελεγκτών μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη» του ν. 4412/2016, στην οποία προστίθενται δύο εδάφια, η ισχύς των οποίων ανάγεται στην ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου, ως αυτό ετέθη δυνάμει του άρθρου 58 του ν. 4412/2016, ήτοι από 01.09.2021.

Με την προτεινόμενη διάταξη εκτείνεται το εύρος της παρεχόμενης προς τους Υπουργούς Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών εξουσιοδότησης για έκδοση Κοινής Απόφασης, με την οποία ρυθμίζονται οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου ελεγκτών μηχανικών. Ειδικότερα, η παρεχόμενη δια της εξεταζόμενης διάταξης εξουσιοδότηση καταλαμβάνει πλέον και τη ρύθμιση των ειδικών ζητημάτων που συναρτώνται με την τήρηση του μητρώου ελεγκτών μηχανικών, ήτοι, τα απαιτούμενα προσόντα για την εγγραφή σε αυτό, την αρμοδιότητα του ΤΕΕ για τον καθορισμό των κλάδων ειδικοτήτων, τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των αντίστοιχων τμημάτων του Μητρώου και τον έλεγχο των προσόντων των ενδιαφερομένων καθώς και τα σχετικά με την άσκηση διοικητικής προσφυγής επί απόρριψης αίτησης εγγραφής στο Μητρώο. Επιπλέον, καταλαμβάνει τη ρύθμιση των ειδικότερων ζητημάτων που συναρτώνται με την ανάθεση της επίβλεψης σε διαπιστευμένο Ελεγκτή Μηχανικό, τη σύναψη σύμβασης μεταξύ αυτού και ορισμένης αναθέτουσας αρχής, τα καθήκοντα και την ευθύνη αυτού, τις εγγυήσεις αμεροληψίας και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων, τους λόγους αντικατάστασής του κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης, τις εξουσίες εποπτείας του Κυρίου του έργου και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Με το περιεχόμενο αυτό, η προτεινόμενη διάταξη σκοπεί στη θεραπεία της επισημανθείσας ήδη με την Γνώμη Α45/2020 της Αρχής έλλειψης σαφήνειας και ορισμένου της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 136Α, καθώς, από την υφιστάμενη διατύπωσή της δεν καθίσταται σαφές εάν η πρόβλεψη για ρύθμιση «κάθε άλλης λεπτομέρειας» περιορίζεται στις λεπτομέρειες που συνέχονται με την τήρηση του μητρώου και εγγραφή σε αυτό των ελεγκτών μηχανικών ή εκτείνεται στον τρόπο άσκησης της επίβλεψης, στοιχεία που επισημάνθηκαν εκ νέου από την Αρχή, με συγκεκριμένες αναφορές, κατά την εξέταση σχετικού σχεδίου ΚΥΑ (βλ. Γνώμη Γ20/2021).

Δεν γίνεται, ωστόσο, αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο ο νομοθέτης προτείνει την αναδρομική ισχύ των προστιθέμενων δια του εξεταζόμενου σχεδίου εδαφίων, καθώς έως σήμερα δεν έχει

εκδοθεί η σχετική ΚΥΑ και συνακόλουθα ουδεμία άλλη διοικητική πράξη ερειδόμενη στην τροποποιούμενη διάταξη, σε κάθε δε περίπτωση, οι κατ'εξουσιοδότηση εκδιδόμενοι νομικοί κανόνες δεν έχουν αναδρομική ισχύ παρά μόνον στην περίπτωση που τούτο προβλέπεται ρητώς από την εξουσιοδοτική διάταξη².

2. Με το άρθρο 33 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται το άρθρο 150 του ν. 4412/2016 το οποίο αφορά τη χορήγηση προκαταβολής στον ανάδοχο σύμβασης έργου. Ειδικότερα, η εξεταζόμενη ρύθμιση προβλέπει τη δυνατότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου με βάση το οποίο προσδιορίζεται ο βαρύνων τον ανάδοχο τόκος, κατά τρόπον ώστε, στην περίπτωση που προκύπτει αρνητικό επιτόκιο επί των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, τούτο να λογίζεται ως μηδενικό. Η συγκεκριμένη τροποποίηση συμπληρώνει την υφιστάμενη πρόβλεψη, αντιμετωπίζοντας τα ζητήματα που ανακύπτουν στην περίπτωση αρνητικών επιτοκίων δανεισμού.

Από τη γραμματική διατύπωση της εξεταζόμενης διάταξης, ωστόσο, δεν καθίσταται σαφές εάν αυτή εφαρμόζεται και επί των προκαταβολών που έχουν ήδη χορηγηθεί και οι οποίες δεν έχουν αποσβεσθεί ή αφορά τις προκαταβολές που θα χορηγηθούν μετά την έναρξη ισχύος της προτεινόμενης τροποποίησης. Εφόσον ισχύει η πρώτη περίπτωση, σκόπιμη κρίνεται, η πρόβλεψη σαφούς μεταβατικής διάταξης προς αποφυγή έγερσης ερμηνευτικών ζητημάτων κατά την εφαρμογή της.

Παράλληλα, εισάγεται εξαίρεση από τη γενική πρόβλεψη της παρ. 7 του άρθρου 72, η οποία ορίζει ότι το ύψος του επιτοκίου της χορηγούμενης προκαταβολής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και ορίζεται ότι το ύψος του επιτοκίου, ειδικά στην περίπτωση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.

3. Με το άρθρο 34 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται η παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 «Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις». Ειδικότερα προστίθενται έξι εδάφια με τα οποία παρέχεται στον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών, και μέχρι την ενεργοποίηση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών, η δυνατότητα έκδοσης κανονιστικής απόφασης με την οποία θα καθορίζει μεμονωμένα συντελεστές αναθεώρησης τιμών υλικών που χρησιμοποιούνται σε έργα, αντί της ήδη προβλεπόμενης εξουσιοδότησης για τον καθορισμό συντελεστών αναθεώρησης γενικά, δηλαδή ανεξαρτήτως αν αφορούν υλικά, εργατικό κόστος, μεταφορικό κόστος κλπ. Περαιτέρω ορίζεται ότι α) οι συντελεστές αναθεώρησης των υλικών που θα καθοριστούν με αυτήν την υπουργική απόφαση καθορίζονται ανεξάρτητα από τα συμβατικά κονδύλια, στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν, αλλά και από τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη (επομένως, θα επηρεάζεται το σύνολο των εργασιών στις οποίες ενσωματώνονται υλικά, για τα οποία εκδίδονται συντελεστές αναθεώρησης), β) τα υλικά για τα οποία θα καθοριστούν συντελεστές αναθεώρησης με βάση την προτεινόμενη νέα ειδική υπουργική απόφαση, δεν υπολογίζονται κατά την εφαρμογή της υπουργικής απόφασης που εκδίδεται κατ'εξουσιοδότηση του προηγούμενου εδαφίου. Δηλαδή, οι συντελεστές αυτοί δεν θα εφαρμόζονται στην ήδη εκδοθείσα 359881/10-12-2021 (ΦΕΚ Β 5983/20-12-2021) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο: «Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων,

² Βλ. σχετ. Στε 1073/1998, 4914/1987, 4306/1985, 2462/1984, Ολ. 3659/1980

σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1 σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016».

Τέλος, ορίζεται ότι «ο συντελεστής αναθεώρησης της αξίας κάθε υλικού καθορίζεται μετά από εισήγηση της υπηρεσίας και προκύπτει από την μεταβολή της τιμής του υλικού μεταξύ του τριμήνου δημοπράτησης και του τριμήνου ενσωμάτωσής του στο έργο. Η αναθεώρηση θα εφαρμόζεται κατά το τρίμηνο ενσωμάτωσης στις ποσότητες των υλικών που επιμετρήθηκαν, όπως προβλέπεται, και περιλήφθηκαν νομίμως στον αντίστοιχο λογαριασμό» και επαναλαμβάνεται ότι «το ποσό και της παρούσας αναθεώρησης καταβάλλεται σύμφωνα με την παρ. 15 του παρόντος άρθρου από τις πιστώσεις του έργου, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών».

Ως αναφέρθηκε ανωτέρω, με βάση την ισχύουσα εξουσιοδότηση του άρθρου 153, έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αρ. 359881 Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, όπου προσδιορίστηκαν συντελεστές αναθεώρησης σε 483 εργασίες των εγκεκριμένων τιμολογίων για εργασίες κατηγοριών έργων, εργασίες που περιλαμβάνουν ως βασικά υλικά ιδίως χάλυβα, σίδηρο, χαλκό, αλουμίνιο, άσφαλτο, ξυλεία, PVC/PE. Ωστόσο διαφαίνεται ότι η ανωτέρω κανονιστική παρέμβαση δεν ήταν αρκετή για την κανονική και απρόσκοπτη εκτέλεση των δημοσίων έργων, αφενός διότι συνεχίζεται η αύξηση της τιμής σχεδόν του συνόλου των υλικών που χρησιμοποιούνται στον κλάδο των κατασκευών, (και όχι μόνο αυτών που ελήφθησαν υπ' όψιν κατά την έκδοση της ανωτέρω υ.α. 359881, η οποία αφορά αναθεώρηση συντελεστών συγκεκριμένων άρθρων (τιμολογίων) εργασιών και για συγκεκριμένα τρίμηνα (3 πρώτα τρίμηνα 2021), αφετέρου διότι από τις αυξήσεις στα υλικά, επηρεάζεται το σύνολο των εγκεκριμένων άρθρων (τιμολογίων) εργασιών. Κατά συνέπεια και σύμφωνα και με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την υπό εξέταση τροποποίηση «για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ραγδαίας και σημαντικής αύξησης των τιμών των υλικών και με σκοπό, αφενός μεν, να υποστηριχθεί κατά τα προβλεπόμενα στον νόμο η απρόσκοπτη εκτέλεση των δημοσίων έργων (και κατά την περίοδο που η έκδοση πρακτικών διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών, εργατικών και μισθωμάτων μηχανημάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.) έχει ανασταλεί και μέχρι την πλήρη ενεργοποίηση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών), αφετέρου δε, να καθορίζονται οι αναγκαίοι συντελεστές αναθεώρησης ανά ανατιμημένο υλικό και όχι στο σύνολο του συμβατικού κονδυλίου, ώστε να εξορθολογισθεί η προβλεπόμενη στον νόμο κρατική παρέμβαση για την διατήρηση της ισορροπίας στην οικονομία της σύμβασης, προβλέπεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υποδομών να καθορίζει συντελεστές αναθεώρησης και μεμονωμένων υλικών που χρησιμοποιούνται σε έργα.....»

Επισημαίνεται, πως η/οι Υπουργική/ές Απόφαση/εις που θα εκδοθούν μετά την προτεινόμενη νομοθετική παρέμβαση, θα αφορούν αποκλειστικά και μόνο συντελεστές αναθεώρησης τιμών υλικών, χωρίς, πάντως, να καθίσταται σαφές αν σε αυτές θα δύνανται να εμπεριέχονται και τα βασικά υλικά που ενσωματώνονται στις 483 εργασίες των εγκεκριμένων τιμολογίων για τις οποίες υπήρξε σχετική ρύθμιση για καθορισμό συντελεστών αναθεώρησης για τα πρώτα τρία τρίμηνα έτους 2021, ήδη με την υπ' αρ. 359881/10-12-2021 Υπουργική Απόφαση.

Από τη διατύπωση της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης προκύπτει ασάφεια/σύγχυση ως προς τον τρόπο εφαρμογής μεταξύ της υπάρχουσας και της/των υπό έκδοση απόφασης/εων. Διαφαίνεται ότι δεν θα μπορούν να εφαρμόζονται και οι δύο ταυτόχρονα, («Τα υλικά όμως για τα οποία καθορίστηκαν συντελεστές αναθεώρησης με βάση την παρούσα δεν υπολογίζονται κατά την εφαρμογή των συντελεστών αναθεώρησης του παρόντος άρθρου ή

του προηγούμενου εδαφίου»), δεν καθορίζεται ωστόσο κάποιος κανόνας για το πώς θα επιλέξουν οι αναθέτουσες αρχές την εφαρμογή των δύο κατηγοριών αναθεώρησης συντελεστών υ.α. που θα εκδοθούν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 153 και αν αυτές μπορούν να εφαρμοστούν διακριτά κατά κατηγορία εργασιών ή υλικά.

Για παράδειγμα δεν είναι σαφές αν θα μπορούσε αναθέτουσα αρχή να χρησιμοποιήσει την προσφάτως εκδοθείσα υπ. αρ. 359881 υ.α. για τις εργασίες που έχουν καθοριστεί συντελεστές αναθεώρησης για τα Α, Β και Γ τρίμηνα του 2021 και στη συνέχεια για τα επόμενα τρίμηνα να εφαρμόσει την / τις υ.α. αναθεώρησης συντελεστών υλικών που θα εκδοθούν δυνάμει της νέας εξουσιοδότησης, ή αν θα μπορούσαν να εφαρμοστούν από τις αναθέτουσες αρχές οι υ.α. αναθεώρησης συντελεστών υλικών που θα εκδοθούν μόνο σε κατηγορίες άρθρων (τιμολογίων εργασιών) που δεν έχουν ήδη εκδοθεί συντελεστές αναθεώρησης με την υπ. αρ. 359881 υ.α.

Σε κάθε περίπτωση, κρίνεται σκόπιμη, προς όφελος των εμπλεκόμενων στη διαδικασία παραγωγής δημόσιων έργων, η αναδιατύπωση της παρούσας ρύθμισης, προς άρση των ασαφειών και αποφυγής έγερσης ερμηνευτικών ζητημάτων στους εφαρμοστές της, κυρίως μεταξύ της ισχύουσας και της υπό νομοθέτηση απόφασης και η έκδοση σχετικών οδηγιών από το υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, υπό τη μορφή εγκυκλίου.

Τέλος, ως νομοτεχνική παρατήρηση, προτείνεται η προσθήκη των 6 εδαφίων να τεθούν σε διακριτή παράγραφο 23 Α, ώστε να διακρίνονται ευχερέστερα και οι εκδοθείσες κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

4. Με το άρθρο 35 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται η παρ. 4 του άρθρου 183Α του ν. 4412/2016 «Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη», στην οποία προστίθενται δύο εδάφια, η ισχύς των οποίων ανάγεται στην ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου, ως αυτό ετέθη δυνάμει του άρθρου 90 του ν. 4782/2021, ήτοι από 01.09.2021.

Με την προτεινόμενη διάταξη εκτείνεται το εύρος της παρεχόμενης προς τους Υπουργούς Υποδομών και Μεταφορών και Εσωτερικών εξουσιοδότησης για έκδοση Κοινής Απόφασης, με την οποία ρυθμίζονται οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου ελεγκτών μηχανικών. Ειδικότερα, η παρεχόμενη δια της εξεταζόμενης διάταξης εξουσιοδότηση καταλαμβάνει πλέον και τη ρύθμιση των ειδικών ζητημάτων που συναρτώνται με την τήρηση του μητρώου ελεγκτών μηχανικών, ήτοι, τα απαιτούμενα προσόντα για την εγγραφή σε αυτό, την αρμοδιότητα του ΤΕΕ για τον καθορισμό των κλάδων ειδικοτήτων, τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των αντίστοιχων τμημάτων του Μητρώου και τον έλεγχο των προσόντων των ενδιαφερομένων καθώς και τα σχετικά με την άσκηση διοικητικής προσφυγής επί απόρριψης αίτησης εγγραφής στο Μητρώο. Επιπλέον, καταλαμβάνει τη ρύθμιση των ειδικότερων ζητημάτων που συναρτώνται με την ανάθεση της επίβλεψης σε διαπιστευμένο Ελεγκτή Μηχανικό, τη σύναψη σύμβασης μεταξύ αυτού και ορισμένης αναθέτουσας αρχής, τα καθήκοντα και την ευθύνη αυτού, τις εγγυήσεις αμεροληψίας και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων, τους λόγους αντικατάστασής του κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης, τις εξουσίες εποπτείας του Κυρίου του έργου και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Με το περιεχόμενο αυτό, η προτεινόμενη διάταξη σκοπεί στη θεραπεία της επισημανθείσας ήδη με την Γνώμη Α45/2020 της Αρχής έλλειψης σαφήνειας και ορισμένου της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 183Α, καθώς, από την υφιστάμενη διατύπωσή της δεν

καθίσταται σαφές εάν η πρόβλεψη για ρύθμιση «κάθε άλλης λεπτομέρειας» περιορίζεται στις λεπτομέρειες που συνέχονται με την τήρηση του μητρώου και εγγραφή σε αυτό των ελεγκτών μηχανικών ή εκτείνεται στον τρόπο άσκησης της επίβλεψης, στοιχεία που επισημάνθηκαν εκ νέου από την Αρχή, με συγκεκριμένες αναφορές, κατά την εξέταση σχετικού σχεδίου ΚΥΑ (βλ. Γνώμη Γ 21/2021).

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι επισημάνσεις επί της προτεινόμενης τροποποίησης του άρθρου 136 Α.

Δ. Τροποποιήσεις άρθρων ν. 4782/2021

1. Με το άρθρο 36 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιείται η παρ. 5 του άρθρου 140 «Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α`» του ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία.».

α. Ειδικότερα, απαλείφεται από την περ. α' της παρ. 5, η αναφορά στο άρθρο 75 «Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες - Τροποποίηση του τίτλου και των παρ. 1, 2, 3 και 7 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016» του ν. 4782/2021 από τη σειρά των άρθρων, τα οποία είναι εφαρμοστέα σε διαγωνισμούς προκηρυσσόμενους μετά την 01.09.2021, ενώ περαιτέρω στο β εδάφιο της παραγράφου ορίζεται ότι **συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους**, η δε ισχύς της εν λόγω τροποποίησης ανατρέχει στο χρόνο έναρξης ισχύος της παρ. 5 του άρθρου 140, ήτοι την 09.03.2021, οπότε και ο εν λόγω νόμος δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Σημειώνεται ότι με το άρθρο 75 του ν. 4782/2021 τροποποιήθηκε το άρθρο 156 που ρυθμίζει ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων έργων κατά τη διάρκειά τους, κατά τρόπο ώστε να συνάδει με τα οριζόμενα στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 132, που έχει μεταφέρει τις αντίστοιχες διατάξεις της Οδηγίας, συμβάλλοντας στην ορθή εφαρμογή της διάταξης και στην άρση των ερμηνευτικών ζητημάτων που είχε δημιουργήσει η ισχύουσα ρύθμιση. Ειδικότερα κατ' αντιστοιχία με το άρθρο 132, αναδιατυπώθηκαν οι προϋποθέσεις τροποποίησης σύμβασης, ώστε να προβλέπονται διακριτά στην παρ. 1 του άρθρου 156, η περίπτωση συμπληρωματικών εργασιών που δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση (παρ. 1β), από την περίπτωση τροποποίησης λόγω συνδρομής απρόβλεπτων περιστάσεων (παρ. 1γ). Περαιτέρω στην παρ. 3 του άρθρου 156 προσετέθη ρύθμιση η οποία αποσαφηνίζει ότι στο κονδύλιο των απροβλέπτων δαπανών δεν δύναται να συμπεριλαμβάνονται δαπάνες συμπληρωματικών εργασιών της περ. β της παρ. 1 του ίδιου άρθρου.

Συνεπώς με την προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρείται να αντιμετωπισθούν με ενιαίο τρόπο με το ενωσιακής προέλευσης άρθρο 132, οι τροποποιήσεις συμβάσεων έργων του άρθρου 156, ως τροποποιημένο ισχύει δυνάμει του άρθρου 75 του ν. 4782/2021 και σε συμβάσεις που είχαν συναφθεί προ της έναρξης ισχύος του άρθρου 75 ν. 4782/2021, ήτοι προ της 1/9/2021, προς άρση σχετικών ερμηνευτικών ζητημάτων.

β. Επιπλέον, με την προτεινόμενη τροποποίηση της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 140, γίνεται μία προσπάθεια συντόμευσης των διαδικασιών ολοκλήρωσης των έργων με την παραλαβή αυτών σε ένα στάδιο, ως τροποποιήθηκε το άρθρο 172 ν. 4412/2016 με το άρθρο 86 ν.

4782/2021 και ισχύει από 1/9/2021, πλην όμως υπάρχουν συγκεκριμένα θέματα που χρήζουν διευκρίνισης.

- Στο άρθρο 376 παρ. 3 του ν. 4412/2016 με τίτλο: « Μεταβατικές διατάξεις (άρθρα 90 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και 106 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» αναφέρεται ρητά πως: «2. Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων της παραγράφου 1, οι οποίες έχουν ξεκινήσει πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται, σύμφωνα με το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο έναρξής τους, με την επιφύλαξη της παρ. 8 του άρθρου 379... **Συμβάσεις της παρ. 1, οι οποίες έχουν συναφθεί πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος, εκτελούνται, σύμφωνα με το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο της σύναψής τους ...**».

Τούτο συνεπάγεται πως συμβάσεις δημοσίων έργων οι οποίες εκκίνησαν με τον ν. 3669/2008 πριν τις 08-08-2016 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν. 4412/2016), ή συνήφθησαν μέχρι την 7/8/2016, εκτελούνται με το ν. 3669/2008. Κρίνεται σκόπιμο, προς αποφυγή ερμηνευτικών ζητημάτων από τους εφαρμοστές του, να διευκρινιστεί ρητά ότι οι συμβάσεις που εμπύπτουν στη συγκεκριμένη μεταβατική διάταξη είναι μόνο οι συμβάσεις που έχουν συναφθεί μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4412/2016 (ήτοι ότι εξακολουθεί να ισχύει η εξαίρεση της παρ. 2 του άρθρου 376).

Εν συνεχεία, και αναφορικά με τη ρύθμιση που προτείνεται στην περ β' του παρόντος άρθρου, στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τις υπό εξέταση νομοθετικές ρυθμίσεις αναφέρεται ότι: «..διευκρινίζεται ότι αν έχει προχωρήσει η προσωρινή παραλαβή με βάση την προϊσχύουσα νομοθεσία ολοκληρώνεται η παραλαβή σε δύο φάσεις...»

Προς αποφυγή οιασδήποτε σύγχυσης κρίνεται σκόπιμο να αναγραφεί ρητά πως στην περίπτωση κατά την οποία έχει εκδοθεί βεβαίωση περαίωσης έστω και για τμήμα του έργου και όχι για το σύνολο αυτού, τότε, αναλογικά με τα όσα αναφέρει η αιτιολογική έκθεση, και για το σύνολο του έργου, θα ακολουθηθεί η διαδικασία η προϊσχύουσα του ν. 4782/2021 και θα γίνει και προσωρινή και οριστική παραλαβή.

2. Με το άρθρο 37 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου τροποποιούνται οι παρ. 2 και 3 το άρθρου 142 «Έναρξη ισχύος Μέρους Α`» του ν. 4782/2021. Ειδικότερα, στην παρ. 2, με την οποία ορίζεται ως χρόνος έναρξης ισχύος των αναφερόμενων σε αυτήν άρθρων η δημοσίευση του ν. 4782/2021 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, προστίθεται εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο «Οι διατάξεις του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, με τις οποίες τροποποιήθηκε το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνουν και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο δημοσίευσης του ν. 4782/2021 (9.3.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός και αν έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.»

Αντίστοιχα, στην παρ. 3 του ως άνω άρθρου, με την οποία ορίζεται ως χρόνος ισχύος των λοιπών άρθρων του ν. 4782/2021 η 01.06.2021, προστίθεται εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο, «Οι διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4782/2021, με τις οποίες τροποποιήθηκε το άρθρο 103 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνουν και εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος τους (1^η.6.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός και αν έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.»

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις προσδίδουν αναδρομική ισχύ στα άρθρα 42 και 43 του ν. 4782/2021, καταλαμβάνοντας τις εκκρεμείς κατά το χρόνο έναρξης ισχύος τους (09.03.2021

και 01.06.2021, αντίστοιχα) διαδικασίες, ασχέτως του χρόνου εκκίνησής τους και υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει εκδοθεί επ'αυτών δικαστική απόφαση με διαφορετικό περιεχόμενο.

Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι με την υπ'αριθμ. 113970/29.04.2021 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίθηκε το 1ο Πρακτικό της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθμό πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) για την υποβολή των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων, ως προς την παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021.

Με το ως άνω Πρακτικό, επί τεθέντος σχετικού ερωτήματος, η Ομάδα Εργασίας διατύπωσε τη γνώμη ότι «υπό τον όρο να μην έχει εισέτι εκδοθεί πράξη κρίνουσα διαφορετικά κατ'εφαρμογή της προϋφιστάμενης νομοθεσίας, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν και σε εν εξελίξει διαγωνιστικές διαδικασίες τις νέες ρυθμίσεις του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 ως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 ν. 4782/2021.

Περαιτέρω, με την υπ'αριθμ. 209354/30.07.2021 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, εγκρίθηκε το 4ο Πρακτικό, με το οποίο, επί αντίστοιχου ερωτήματος, η Ομάδα Εργασίας διατύπωσε την γνώμη ότι «οι διατάξεις του άρθρου 103 του Ν. 4412/2016, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το Ν 4782/2021 και ισχύει από την 1η-6-2021 και εφεξής, εφαρμόζονται και στους εν εξελίξει διαγωνισμούς αρκεί να μην είχε διαμορφωθεί, πριν την 1-6-2021 κάποια νομική κατάσταση (όπως λ.χ. έκδοση απόφασης αποκλεισμού του προσωρινού αναδόχου πριν την 1η-6-2021, λόγω μη προσκόμισης των αναγκαίων δικαιολογητικών εντός της προθεσμίας της παρ. 1), η οποία δεν μπορεί να ανατραπεί με βάση τη νέα πλέον μορφή του άρθρου, αφού θα έπρεπε να ανακληθεί η προηγούμενη απόφαση αποκλεισμού, η οποία όμως δεν ήταν παράνομη σύμφωνα με την διάταξη όπως ίσχυε κατά τον χρόνο που εκδόθηκε.».

Η ανωτέρω προσέγγιση δεν έτυχε καθολικής αποδοχής από τη νομολογία των δικαστηρίων, το δε Συμβούλιο της Επικρατείας απεφάνθη προσφάτως :

- **ως προς το άρθρο 102:** «12. Επειδή, όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία τόσο του Συμβουλίου της Επικρατείας, όσο και του Δ.Ε.Ε., στις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων είναι εφαρμοστέες οι διατάξεις των οικείων οδηγιών και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας, οι οποίες ισχύουν κατά το χρονικό σημείο που η αναθέτουσα αρχή (ή φορέας) επιλέγει, κατά κανόνα με τη δημοσίευση διακηρύξεως, τη διαδικασία που θα εφαρμόσει για την ανάθεση της σύμβασης (βλ. ΣτΕ 1904/2020, 48/2012, 606/2011, 1211, 1212/2010 Ολομ. κ.ά., Ε.Α. 37/2021, 241/2019 κ.ά.· βλ. επίσης αποφάσεις Δ.Ε.Ε. της 19.12.2018, C-216/17, Autorità Garante della Concorenza κλπ., σκ. 45, της 28.2.2018, C-523/16 και C-536/16, ΜΑ.Τ.Ι. SUD, σκ. 35 και 36, της 27.10.2016, Hörmann Reisen, C-292/15, σκ. 31, 32 κ.ά.). [.....] «...σύμφωνα με όσα εκτίθενται στη σκέψη 12, οι διατάξεις του άρθρου 42 του Ν. 4782/2021, με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016, δεν είναι, κατά την κρίση της Επιτροπής, δυνατό να εφαρμοσθούν σε εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος τους (9.3.2021) διαγωνιστικές διαδικασίες, όπως η επίδικη. Τούτο δε διότι, πέραν του ότι ο Ν. 4782/2021 δεν προβλέπει ρητώς εφαρμογή του άρθρου 42 και σε εκκρεμείς διαδικασίες, ο κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού τρόπος ασκήσεως της αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής να ζητεί διευκρινίσεις ή συμπληρώσεις των προσφορών - πέραν ορισμένων γενικών κατευθύνσεων που παρέχει ο νόμος και η αιτιολογική του έκθεση, όπως η τήρηση των αρχών της ίσης

μεταχειρίσεως και της διαφάνειας και η μη τροποποίηση της προσφοράς με τρόπο που να παρέχεται αθέμιτο πλεονέκτημα - δεν είναι εφικτό να καθορισθεί ειδικότερα βάσει ενός ομοιόμορφου κριτηρίου, λαμβανομένης υπόψη της εξαιρετικά μεγάλης ποικιλομορφίας των περιπτώσεων εφαρμογής τους, αλλά και του περιθωρίου εκτιμήσεως των σχετικών δεδομένων από τις αναθέτουσες αρχές σε κάθε ατομική περίπτωση (πρβλ., κατ' αντιδιαστολή, τα ομοιόμορφα κριτήρια που θεσπίστηκαν με τις νεότερες διατάξεις, στις υποθέσεις που κρίθηκαν με τις ΣτΕ 2141/2019 επτ., 2029/2015, Ε.Α. 291, 133/2019, 129/2018).³

- **ως προς το άρθρο 103:** «το άρθρο 43 του ν. 4782/2021 (Α' 36), με τις διατάξεις του οποίου τροποποιήθηκε κατά ευμενέστερο τρόπο η παρ. 2 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, και προβλέφθηκε πλέον ότι σε περίπτωση μη προσκόμισης δικαιολογητικών κατακύρωσης, οι προσωρινοί ανάδοχοι καλούνται να προσκομίσουν τα ελλείποντα, άρχισε να ισχύει, κατ' άρ. 143 παρ. 2, από 1.6.2021 και ως εκ τούτου, ανεξαρτήτως του ότι δεν περιέχεται ειδική ρύθμιση στον νεώτερο νόμο ότι η τροποποίηση της παρ. 2 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016 καταλαμβάνει και εκκρεμείς διαγωνιστικές διαδικασίες (βλ. ΕΑ 241/2019 σκ. 12, πρβλ. Ε.Α. 129/2018), εν πάση περιπτώσει, εν προκειμένω η ρύθμιση αυτή δεν ίσχυε κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως της αποφάσεως της Α.Ε.Π.Π., ώστε να δύναται να τύχει εφαρμογής κατά την εκδίκαση της προδικαστικής προσφυγής (πρβ. ΕΑ 291/2019 σκ. 14 *in fine*).»⁴

Αν και δεν υφίσταται σχετική αναφορά στη συνοδούσα τη διάταξη αιτιολογική έκθεση⁵, διαφαίνεται ότι η εν λόγω ρύθμιση σκοπεί στη διεύρυνση του αριθμού των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων και στον μη αποκλεισμό τους για τυπικούς – διαδικαστικούς λόγους, σύμφωνα με το πνεύμα των τροποποιηθέντων δυνάμει του ν. 4782/2021 άρθρων, προκειμένου να μην αποκλείονται για θεραπεύσιμους βάσει των ως άνω προβλέψεων λόγους και, κατά συνέπεια αφ' ενός να επιλέγεται η πλέον συμφέρουσα προσφορά, αφ' ετέρου να μην οδηγούνται σε ματαίωση διαγωνιστικές διαδικασίες εξ αυτού του λόγου.

Δεν θα πρέπει, ωστόσο, να παροραθεί ότι από την έναρξη ισχύος των τροποποιημένων διατάξεων των άρθρων 103 και 103 (01.06.2021) έχει ήδη παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα, κατά τη διάρκεια του οποίου τα ανωτέρω άρθρα έχουν τύχει εφαρμογής σε πλείστες διαγωνιστικές διαδικασίες, όλων των κατηγοριών των συμβάσεων (έργα, μελέτες, προμήθειες, υπηρεσίες), η σχετική δε κρίση των αναθετουσών αρχών, κατά τα ανωτέρω, ασχέτως υιοθετούμενης προσέγγισης, έχει ήδη διαμορφώσει έννομες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που δεν ασκήθηκαν προδικαστικές προσφυγές ή ασκήθηκαν προδικαστικές προσφυγές στην ΑΕΠΠ, χωρίς όμως στη συνέχεια να προσβληθεί η απόφαση της τελευταίας στα αρμόδια δικαστήρια. **Συνεπώς, η εισαγωγή της ανωτέρω τροποποίησης με αναδρομική ισχύ, είναι αναμενόμενο ότι θα δημιουργήσει σημαντικά ζητήματα κατά την εφαρμογή της σε διαδικασίες οι οποίες έχουν εκκινήσει, έχουν οριστικοποιηθεί στα συγκεκριμένα στάδια, χωρίς όμως έκδοση δικαστικών αποφάσεων και η σύναψή τους εκκρεμεί** (πχ γιατί αναμένεται η απόφαση του προληπτικού ελέγχου του Ε.Σ), καθώς, οι αναθέτουσες αρχές, θα κληθούν να προβούν σε ανάκληση των σχετικών αποφάσεών τους, προκειμένου να εξυπηρετηθεί κατά το πνεύμα της διάταξης το δημόσιο συμφέρον.

³ ΣτΕ ΕΑ 237/2021

⁴ ΣτΕ ΕΑ 171/2021

⁵ Με την προτεινόμενη ρύθμιση ρυθμίζονται θέματα σχετικά με το εφαρμοζόμενο δίκαιο για διαγωνιστικές διαδικασίες και δικαιολογητικά κατακύρωσης σε εκκρεμείς διαγωνισμούς κατά το χρόνο δημοσίευσης και έναρξης ισχύος διατάξεων του ν. 4782/2021.

Σε κάθε περίπτωση, ελλοχεύει ο κίνδυνος διαφορετικής μεταχείρισης παρόμοιων καταστάσεων, τόσο στην περίπτωση που ορισμένη υπόθεση έχει ήδη κριθεί δικαστικά, όσο και στην περίπτωση που έχει εκπνεύσει η προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων, ενώ η τιθέμενη ως προϋπόθεση για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών μη έκδοση αντίθετης δικαστικής απόφασης, δεν εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση.

Κατά συνέπεια, εφόσον κρίνεται ότι η σχετική ρύθμιση πρέπει να περιληφθεί, στο σχέδιο νόμου, θα πρέπει, σύμφωνα και με τις αρχιτικής ίσης μεταχειρίσιμους της προστασίας των δικαιωμάτων των συμμετεχόντων στις διαδικασίες οικονομικών φορέων, να επανεξετασθεί και να τεθεί, τουλάχιστον, ως υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να εφαρμόσουν τα τροποποιημένα με τον ν. 4782/2021 άρθρα 102 και 103, σε διαδικασίες για τις οποίες δεν έχει επέλθει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα, ανεξαρτήτως έκδοσης δικαστική απόφασης.

Ε. Καταργούμενες διατάξεις

Με το άρθρο 38 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου καταργείται η περ. β' της παρ. 7 του άρθρου 53 «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη» του ν. 4412/2016, βάσει της οποίας, «ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, είναι δυνατή η προσθήκη στη διακήρυξη επιπλέον όρων που αφορούν την τεχνική και οικονομική ικανότητα δυνάμει απόφασης του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, που εκδίδεται μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής και ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, όταν τούτο ενδείκνυται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του προς ανάθεση έργου.»

Με την κατάργηση της ανωτέρω διάταξης, σκοπείται η επίλυση ερμηνευτικών ζητημάτων και η εμπέδωση ασφάλειας δικαίου⁶, καθώς ήδη στην παρ. 3 του άρθρου 76 προβλέπεται ότι «Για τη συμπερίληψη στα έγγραφα της σύμβασης απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων στο π.δ. 71/2019 (Α' 112), για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων, αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας έργου, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν προηγουμένως να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Το τελευταίο εντός της ταχθείσας από την αναθέτουσα αρχή προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών, ελέγχει εάν οι απαιτήσεις που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή να συμπεριληφθούν στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογούνται από τη φύση της σύμβασης, σχετίζονται και είναι ανάλογες προς το αντικείμενό της. Η διαδικασία του προηγουμένου εδάφιου δεν απαιτείται στις περιπτώσεις που η διαγωνιστική διαδικασία διενεργείται βάσει εγκεκριμένου από την ΕΑΑΔΗΣΥ υποδείγματος διακήρυξης, χωρίς τη συμπερίληψη οποιουδήποτε αλλού πρόσθετου όρου.»

⁶ Βλ. σχετική αναφορά στη Γνώμη Α45/2020, σελ 38

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Αρχή γνωμοδοτεί, σύμφωνα με την περίπτωση γ' (αα) της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011, επί των προτεινόμενων διατάξεων του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με τις προαναφερόμενες παρατηρήσεις, τις προτεινόμενες βελτιώσεις και διορθώσεις και όσα ανωτέρω αναφέρονται στο κεφάλαιο IV της παρούσας γνωμοδότησης.

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2022

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης